

ΦΩΤΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΑΓΙΑ
ΚΑΙ
ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Πληρής Λειτουργία Λαζαρέτου

Των Πλεων Τού Κυρίου

Βασεί

Παραδοσιακών Διδάσκαλων

Παλαιών τε Καὶ Νεώτερων

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΥΡΙΠΝΟΟΝ

ΑΙΓΑΙΟ 2019

Απαγορεύεται η ολική, ή μερική αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή-διασκευή, και η εκμετάλλευση του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2121/ 1993, και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισίου, που κυρώθηκε με το Ν. 100/1975, και τους Κανόνες που ισχύουν στην Ελλάδα, χωρίς την έγγραφη άδεια του Εκδοτικού Οίκου.

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την ιδιόχειρη υπογραφή του συγγραφέα ή του εκδοτικού οίκου.

Copyright

Μουσικός εκδοτικός οίκος : «**ΜΥΡΙΠΝΟΟΝ**»

Αγίου Ιωάννου 19 - Αίγιο Τ.Κ. 251 00

Τηλ. 26910- 29842 (20) & 68018 & 68019 FAX 26910- 23492

e - mail : fotis @ myripnoon. gr και info @ myripnoon.gr

www.myripnoon.gr

Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία : LITHOS Ο.Ε

Αφοί Μαχαλιώτη Ο.Ε. Πετμεζά 80

ΚΙΑΤΟ ΚΟΠΙΝΘΙΑΣ Τ.Κ 20200

Τηλ. 27420-20584.

e-mail lithos01@otenet.gr www.lithos-print.gr

ISMN 979-0-9016126-0-0

Ο π. ΛΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΙΑΜΑΚΗΣ *,
έγραψε εις την από 24/10/2019 επιστολή του:

Αγαπητέ Φώτη, χαίρε.

Με ευχάριστη έκπληξη έλαβα και το νέο εξαιρετικό πόνημά σου,
«Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΣ». Το πέρασα με συντομία και ευφράνθηκα.

Έχει πολλά πλεονεκτήματα. Αντλείται σχεδόν ολόκληρο από κλασσικές
μελοποιήσεις, που τονίζουν τις λέξεις και αποδίδουν τα νοήματα.
Σημειώνονται υμνογράφοι και μελοποιοί δυσεύρετος οπλισμός. Ζώνες με
γνώμες διασήμων μουσικών διαχρονικής αξίας. Ενδιάμεσες οδηγίες σα-
φέστατες και αναγκαιότατες. Καταγραφή στο τέλος των βοηθημάτων
πρωτότυπη. Αναλυτικός πίνακας περιεχομένων εύχροστος. Επιλογή γραμ-
ματοσειράς επιτυχέστατη. Επιμέλεια λόγου και μέλους καταφανής.

Η όλη έκδοση σοβαρή και επιβλητική. Σε συγχαίρω εκ βάθους ψυχής.
Αφήνεις κάτι που θα μείνει, λόγω της αδιάπτωτης αξίας των παλαιών
συντόμων μελωδημάτων με κυρίαρχα τα του αμιμήτου και ανεπαναλήπτου
Πέτρου του Πελοποννησίου, που περιέλαβες. Σεβάστηκες και υπηρέτησες
την παραδοσιακή μουσική και έδωσες παράδειγμα αναγωγής και όχι
κατολισθήσεως και παρακμής σε όσους επιχειρούν μουσικές εκδόσεις.

Αναμένουμε και άλλα παρόμοια να σε αξιώσει ο Θεός εν υγείᾳ σταθερά και
ακυμάντω.

Σκοπιά, Φλωρίνης
τκ 53100

*Αρχιμανδρίτης, Θεολόγος-διαπρεπής μουσικολόγος, ερευνητής της ελληνικής μουσικής,
αρχαίας και βυζαντινής. Σπουδαίος και πολυγραφότατος συγγραφέας, ακάματος
αγωνιστής, προασπιστής στον αγώνα για την διατήρηση της γνήσιας παραδοσιακής
εκκλησιαστικής μας μουσικής.

ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΑ

Η Μεγάλη Εβδομάδα, η κορύφωση της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, συνιστά τη σπουδαιότερη περίοδο της Ορθόδοξης λειτουργικής ζωής. Στις ακολουθίες του Επιταφίου και της Αποκαθήλωσης αποκαλύπτονται εντός του λειτουργικού χώρου, στη συμβολική τους διάσταση τα ορθόδοξα μυστήρια. Στις κατανυκτικές τους ακολουθίες μέσα από τον ποιητικό υμνογραφικό λόγο αποδίδονται κορυφαίες εικόνες οι οποίες, κατά τον π. Γεώργιο Μεταλληνό, «ανακεφαλαιώνουν όλη την ανθρώπινη Ιστορία».

Οι Σωφρόνιος Ιεροσολύμων, Ανδρέας Κρήτης, μοναχή Κασσιανή είναι τα πρόσωπα πίσω από τα «ρήματα» των ύμνων, των κανόνων, των δοξαστικών και των ιδιόμελων στις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας.

Η ανά χείρας έκδοση με τον τίτλο «Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάς», συμπληρώνει τη σειρά μουσικών εκδόσεων του εκδοτικού οίκου του Φώτη Θεοδωρακόπουλου από το Αίγιο. Έρχεται να προστεθεί στο «Χερουβικάριο», τα «Λειτουργικά» και το «Κοινωνικάριο», και ο συγγραφέας καταθέτει τη δική του μουσική ταυτότητα στην κοινωνία των νεότερων ιεροψαλτών καταλαμβάνοντας τη θέση που του ανήκει στην παράδοση.

Η πραγματικότητα επιβεβαιώνει την άρρηκτη ως σήμερα συνέχεια αυτής της παράδοσης, που συντηρείται διακριτικά και συγχρόνως εξελίσσεται στην πολυκύμαντη εποχή μας. Ο Χοράρχης του Συλλόγου Ιεροψαλτών Αιγιαλείας, δάσκαλος, συγγραφέας και εκδότης, ο Φώτης Θεοδωρακόπουλος, ακόμα μια φορά μας εκπλήσσει με το νέο του πόνημα· επιδιώκει μια σύγχρονη προσέγγιση των εκκλησιαστικών μελών, που αναδεικνύει, αφενός τον προσωπικό ερμηνευτικό του τρόπο και αφετέρου τα ιδιαίτερα εκφραστικά στοιχεία, όπως τα διασώζει η μακρόχρονη παράδοση της εκκλησιαστικής μουσικής.

Η συγκεκριμένη έκδοση δεν αναζητεί την οδό του «օρθού προτύπου», αλλά υιοθετεί την υπεράσπιση μιας «κλασσικής» ερμηνευτικής παράδοσης του εκκλησιαστικού μέλους, και παραδίδεται ως αντικείμενο μελέτης και αναφοράς. Αυτή είναι η «παράδοση» που ορίζει και ο Κωνσταντίνος Πρίγγος με τον περιγραφικό του ορισμό:

...σεμνότης καὶ μεγαλοπρέπεια, ἡγεμονικὴ ἢ μυστικοπαθὴς ἐκτέλεσις
ὅπου δεῖ, ὁ ἐνδεδειγμένος χρόνος ,ἢ ὥρῃ ἀπαγγελίᾳ, ὁ τονισμὸς τῶν
λέξεων καὶ ἢ σωστὴ στάση τοῦ ψάλλοντος, ὁμοῦ συνυφασμένα, ποὺ
μεταδίδονται διὰ ζώσης καὶ μόνο καὶ ἀποκλειστικῶς στὸν Πατριαρχικὸν
Ναό¹.

¹ Σταμάτης Παπαμανωλάκης, Οι ψάλτες του Οικουμενικού Πατριαρχείου, Σύνδεσμος των εν Αθήναις Μεγαλοσχολιτών, Αθήνα 1996, σελ. 67.

Η έννοια της «παράδοσης» είναι βεβαίως ρευστή, όπως ρευστή είναι η προφορικότητα που αποτελεί το βασικό της όχημα. Στην εισαγωγή της πρώτης έκδοσης της *Μουσικής Κυψέλης* του², ο Κωνσταντίνος Πρίγγος γράφει:

... ούδέν καινόν προσάγω εἰς τὴν ἡμετέραν μουσικήν...παραδίδω διά τῆς γραφῆς ὅ,τι παρέλαβον ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν μου, ἀείμνηστον Ιάκωβον Ναυπλιώτην...θέλω ἀνευ καὶ τῆς παραμικράς ἔτι φιλοδοξίας, νὰ μεταδώσω εἰς τάς ἐπερχομένας γενεάς ὅ,τι παρ' ἐκείνου παρέλαβον καὶ ὅ,τι καὶ ἐκείνος ἐκ τῶν προκατόχων του ἐν τῷ Πρωτοψαλτικῷ Στασιδίῳ τοῦ Οἰκουμενικού Πατριαρχείου παρέλαβε.

Ψηλαφώντας το παρόν έργο διαπιστώνει κανείς την άρτια κατανομή της ύλης, το άψογο παρουσιαστικό του βιβλίου, την επιμέλεια, την εκλεπτισμένη μουσική γραμματοσειρά, τον τονισμό των μελών κατά το ύφος της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, μα προ πάντων το απέριττο και την απλότητα στις μελωδικές φόρμουλες, που προσδίδουν στο όλο έργο χαρακτήρα αυστηρά εκκλησιαστικό, κλασσικό και άρα διαχρονικό. Παρουσιάζει τα αργά μαθήματα της Μεγάλης Εβδομάδος με μια φυσικότητα που δημιουργεί στον λεροψάλτη την αρχική «ψευδαίσθηση» περί ευκολίας του μαθήματος. Πρωτοτυπία του πονήματος είναι η καταγραφή του εκάστοτε μελωδού-υμνογράφου πριν από το έργο του, πρακτική που καθιστά το βιβλίο γενικότερο στοιχείο γνώσης.

Μια ακόμα ιδιοτυπία του έργου, είναι πως στα μέλη που επαναλαμβάνονται, το πρώτο παρουσιάζεται όπως επιτάσει η προσωπική αισθητική του συγγραφέα, ενώ το δεύτερο κατά τη γραφή και το απέρριτο ύφος του Πέτρου Λαμπαδαρίου, και δίνεται έτσι η επιλογή άλλων μελωδικών γραμμών, ώστε να αποφεύγεται η μονοτονία.

Ποικιλία υπάρχει στα «Εξαποστειλάρια» και στα «Πάσα πνοή» με διαφορετικές μουσικές γραμμές, και γεννιέται η εντύπωση ότι ο συγγραφέας δε λυπάται ούτε μελάνι ούτε χαρτί. Τριάντα περίπου σελίδες του έργου αφιερώνονται μόνο στο μεγάλο Δοξαστικό της Καστιανής, τον «παρθενώνα» της εκκλησιαστικής μας μουσικής. Στο σύνολο του έργου επιδιώκεται μια σύγχρονη προσέγγιση των παλαιών μελών και ταυτόχρονα παρουσιάζονται τα εκφραστικά στοιχεία, όπως τα διασώζει η μακρόχρονη παράδοση. Είναι προφανές πως με ό,τι καταπιάνεται ο συγγραφέας θέλει να το παραδώσει όσο το δυνατόν αρτιότερο. Τα ίδια ισχύουν άλλωστε και για το «Χερουβικάριο», που αποτελεί βιβλίο σταθμό στο έργο του.

Αν η παράδοση αφήνει τη σφραγίδα της στο παρόν και συνιστά θεμέλιο για το μέλλον, το έργο του Φώτη Θεοδωρακόπουλου συνιστά μία αυθεντική φωνή της εκκλησιαστικής μουσικής κληρονομιάς που υπηρετεί το ίδιο το ορθόδοξο λειτουργικό φαινόμενο.

² Κωνσταντίνος Πρίγγος, *Πατριαρχική φόρμηγξ - Μουσική Κυψέλη*, Κωνσταντινούπολις 1952.

Η εκκλησιαστική μουσική, αποτελεί αυθεντική έκφανση του ελληνικού πολιτισμού. Παρά την περίπλοκη λόγια φύση της και το αυστηρό λειτουργικό της πλαίσιο, συνιστά για όλους τους ιεροψάλτες εγγενές στοιχείο της παράδοσής τους. Η ψαλτική τέχνη ως μη στατική, αναδύεται ζωντανή και ισχυρή ανά τους αιώνες. Επώνυμοι και ανώνυμοι μελωδοί και μελουργοί διαμόρφωσαν την εκκλησιαστική μουσική ταυτότητα. Με αυτό το σκεπτικό, το παρόν πόνημα δίνει «ομολογία» στο χώρο-χρόνο του πολιτισμού, είναι άξιο αναφοράς και εξέτασης και παραδίδεται στο ευρύτερο μουσικό κοινό ως παρακαταθήκη, αξιόλογο στοιχείο έρευνας και ανεκτίμητη σκυτάλη της εν λόγω παράδοσης.

Σπύρος Οικονομόπουλος
Καθηγητής Παραδοσιακής Μουσικής
στο Μουσικό Σχολείο Τρίπολης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάδα όπως επισημαίνει ο Θεόδωρος Χατζηθεοδώρου, θεωρείται το άκρον άωτον (αποκορύφωμα) τόσο της υμνογραφίας, όσο και της υμνωδίας, και ως εκ τούτου τυγχάνει απαραίτητο βοήθημα σε κάθε Ιεροψάλτη, για την εκτέλεση του τεράστιου έργου που επιτελεί κατά την Μεγάλη Εβδομάδα. Η συγκέντρωση όλων ανεξαιρέτως των ύμνων σε ένα τόμο, απαλλάσσει κάθε υμνωδό από τον κόπο να καταφεύγει σε πολλά και διάφορα βιβλία προς εύρεσιν των απαιτούμενων κατανυκτικών και έντεχνων μουσουργημάτων.

Η δομή της Μουσικής με την οποία έχουν επενδυθεί οι ύμνοι της Μεγάλης Εβδομάδας ανήκει εις τον Πέτρον Λαμπαδάριον τον Πελοποννήσιον, τον μέγιστον μουσικοδιδάσκαλον και αναμορφωτήν της Εκκλησιαστικής μας Μουσικής Τέχνης, «αμίμπτον εις την αγχίνοιαν, εις την αντίληψιν, εις τα μέτρα της Μουσικής, εις τους ορισμούς των οριστικών και αορίστων παρακλητικών Γραμμών, εις τα δραστήρια ποιήματα, εις την εξήγησιν της παλαιοτάτης και δυσνοήτου συνεπτυγμένης γραφής (της Μουσικής), και εις τήν μελοποιίαν, κατά το είδος της τακτικής παραδόσεως, όλης της εγκυκλίου σειράς της Μουσικής», όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Κυριακός ο Φιλοξένης, (Λεξικόν της Ελληνικής Εκκλησιαστικής Μουσικής, σελ.12, Κωνσταντινούπολις 1868).

«Η μουσική του Πέτρου Λαμπαδαρίου στηρίζεται στις αρχαίες βυζαντινές μουσικές καταβολές. Έχει κλασσικό χαρακτήρα, και διακρίνεται για τις ισορροπημένες κινήσεις της μελωδίας. Είναι άσμα λιτό, καθαρά Εκκλησιαστικό και αυστηρά λειτουργικό. Παρουσιάζει συγκεκριμένες μελωδικές μορφές και συνδυάζει απλότητα με μεγαλοπρέπεια, θρησκευτική κατάνυξη και λαμπρότητα», σημειώνει ο Σόλων Χατζησολωμός.

Εύστοχη η παρατήρηση του Θεοδοσίου Γεωργιάδη σχετικά με την αξία των έργων του Πέτρου Λαμπαδαρίου τον Πελοποννήσιον: «Τα μελωδήματα του Πέτρου, θεωρούνται σήμερον ως απόρθητα φρούρια της Βυζαντινής μουσικής τέχνης, τα οποία ουδείς εστίν ικανός να διασαλεύσει. Απόδειξις δε τούτου είναι ότι, άπαντες οι μετά τον Πέτρον εμφανισθέντες Μουσικοδιδάσκαλοι έγραψαν πλείστα μουσικά έργα βάσει των κλασσικών μελών αυτού, τα οποία είναι σήμερον κατά πολύ εν χρόνει εν ταις ιεραίς Εκκλησίαις.» . (Ο Βυζαντινός Μουσικός Πλούτος, Αθήνα 1959, σελ.5.)

Του Πέτρου τα Στιχηρά Ιδιόμελα, τα Δοξαστικά, τα Αντίφωνα όπως και πολλά από τα γνωστά μελωδήματα της Μεγάλης Εβδομάδος, πρωτεμφανίζονται στο βιβλίο του μέ τον τίτλο «ΔΟΞΑΣΤΑΡΙΟΝ» (Εκδοση Βουκουρεστίου 1820), τα θεωρούμενα βεβαίως, ως αυθεντικά. Άλλα μαθήματα του Πέτρου αναφερόμενα στην Μεγάλη Εβδομάδα, είναι διεσπαρμένα σε πολλά άλλα μουσικά βιβλία του ενιαυτού, με διάφορες παραλλαγές.

Τό μέλος στο γνωστό σε όλους, μεγάλο Δοξαστικό της Κασσιανής «Κύριε η εν πολλαίς αμαρτίαις...», είναι έργο αθάνατο, αφθάστον μεγαλείον, και δίκαια, για πάρα πολλούς λόγους, θεωρείται ως ο «παρθενώνας» της Εκκλησιαστικής μας Μουσικής Τέχνης.

Επιπροσθέτως, ο σπουδαίος μουσουργός Γεώργιος Ραιδεστηνός ο Β, καλλίφωνος Πρωτοψάλτης, μαθητής του Κωνσταντίνου Πρωτοψάλτη, ανυπέρβλητος εκφραστής του Πατριαρχικού ύφους κατά γενική παραδοχή, επεξεργάστηκε με εμπνευσμένες γραμμές και εξέδωσε το βιβλίο με τίτλο «Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάς» (Κωνσταντινούπολις 1884), στο οποίο είναι συγκεντρωμένα κατά τάξη σχεδόν όλα τα μέλη της Μεγάλης Εβδομάδος, και είναι κατά πολύ εν χρήσει ακόμη και σήμερα.

Κατά καιρούς ακολούθησαν και άλλες πολλές εκδόσεις μουσικών βιβλίων για την Μεγάλη Εβδομάδα, μεταξύ τών οποίων άλλα μέν απέβησαν χρήσιμα στήν ψαλμωδία, γιατί ακολουθούν την παράδοση όπως τη γνωρίζουμε από την εποχή του Πέτρου Λαμπαδαρίου, άλλα δε, ακολουθούν διαφορετική τεχνοτροπία εκφράζοντας μάλλον τοπικές παραδόσεις ή τις προσωπικές αντιλήψεις κάθε μουσικοδιδασκάλου. Πολλοί εκδότες αφαίρεσαν πολλές κλασσικές γραμμές και αντικατέστησαν αυτές με μουσικές γραμμές δικής τους τεχνοτροπίας. Σε πολλές από αυτές δεν κάνουν καμμία αναφορά στο όνομα του μελοποιού, ιδιοποιούμενοι έτσι κάτι που δεν τους ανήκει.

Στο παρόν πόνημα κατέγραψα ό,τι η πεντηκονταετής πείρα μου στο Ιερό Αναλόγιο με δίδαξε, μετά από επίπονη έρευνα και μελέτη πλείστων όσων βιβλίων των μεγάλων μουσικοδιδασκάλων, που με βάση τη γνήσια Εκκλησιαστική παράδοση διέσωσαν και παρέδωσαν μέλη επιμελώς συντεθέντα για την «επ' Εκκλησίας χρήσιν». Επέλεξα μέσα από ένα πανέμορφο ανθώνα ό,τι έχει διασωθεί από τα αρχαία κλασσικά μελωδήματα, αλλά και νεώτερα αναγνωρισμένων μουσικοδιδασκάλων, πού ακολουθούν τήν παράδοση όπως τη γνωρίζουμε από την εποχή του μέγιστου μουσουργού Πέτρου Λαμπαδαρίου του Πελοποννησίου, ο οποίος μας παρέδωσε με τη γραφή ό,τι έφτασε ζωντανό στις ημέρες του, με αυστηρά εκκλησιαστικά κριτήρια, κατά γενική παραδοχή.

Η γραφή δεν απομακρύνεται από αυτήν που εφευρέθει από τους τρείς Μεγίστους Διδασκάλους και ευεργέτες του έθνους: Χρύσανθον τον εκ Μαδύτου, Γρηγόριον τον Πρωτοψάλτην της Μ.τ.Χ. Εκκλησίας και Χουρμούζιον τον Χαρτοφύλακα, επίσης της Μ.τ.Χ. Εκκλησίας. Οι αναλύσεις είναι ελάχιστες και απλές, όπως έφτασαν στις μέρες μας μέσα από την γραφίδα των μεγάλων Διδασκάλων της Νεοπατριαρχικής λεγομένης μουσικής σχολής, και καθιερώθηκαν πλέον στη συνείδηση της πλειονότητας των απανταχού της γης Ιεροψαλτών, συνεχιστών της μακραίωνης παράδοσης.

Βασική φροντίδα υπήρξε η διόρθωση των μουσικών λέξεων και φράσεων στα σημεία που τονίζονται λανθασμένα, με αποτέλεσμα να αλλοι-

ώνεται τόσο ο ποιητικός λόγος, όσο και η μελωδία, προκαλώντας μάλλον θυμηδία στο εκκλησίασμα. Ταυτόχρονα, ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στις μουσικές φράσεις, ώστε με τον τρόπο ψαλμώδησης να τονίζεται μεν η έννοια του κειμένου, δίχως όμως να καταστρέφονται τα μέτρα του ποιητικού ρυθμού.

Οι κανόνες στο σύντομο ειρμολογικό μέλος έχουν ως μουσικό πρότυπο την προφορική παράδοση Πέτρου Λαμπαδαρίου, όπως την κατέγραψε ο μαθητής του Πέτρος ο Βυζάντιος ο Πρωτοψάλτης (+1866), «αμίμπτος εις το εκκλησιαστικόν ύφος» κατά τον Κυριακό Φιλοξένη, καλλωπίστηκε δε σύμφωνα με τη σύγχρονη περί της μουσικής αντίληψη, κατ' επιλογήν του εκδότου.

Η ψαλμωδία κατά την Μεγάλη Εβδομάδα απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή. Ο Ψάλτης πρέπει να ερμηνεύει, αποφεύγοντας τις φωνητικές επιδείξεις-όσο καλλίφωνος και αν είναι-, δίχως θεατρική προβολή και δακρύβρεκτους αναστεναγμούς, χωρίς ανόπους λαρυγγισμούς, με απαράδεκτους φωνητικούς ακροβατισμούς και κραυγές που απάδουν με την ιερότητα του χώρου, θεωρώντας ότι βρίσκεται σε κοσμικό θέατρο ή στο παλκοσένικο, για την επίδειξη της φωνής του.

Ως εκ τούτων, ο τρόπος που είναι καταγεγραμμένα όλα τα μέλη είναι αυστηρά αφηγηματικός, περιγράφει το θείον δράμα διηγηματικά, και όχι παραστατικά. Ανάλογα, λοιπόν, πρέπει να ερμηνεύονται με σεμνότητα, δίχως έντονες κινήσεις και μορφασμούς απαράδεκτους, ξένους πρός τη μουσική που αποδίδουν, και πρός το σκοπό που αυτή υπηρετεί.

Συμπερασματικά, ο Ψάλτης οφείλει να ψάλλει λιτά και σεμνά, ταυτόχρονα πυγμονικά και μεγαλόπρεπα, με τη δέουσα σοβαρότητα που απαιτεί η περίσταση. Τα Ιερά Αναλόγια αναπαριστάνουν τους Χορούς των Αγγέλων. Η στάση λοιπόν, επάνω στο στασίδι πρέπει να εκπέμπει ιερότητα, ταπεινότητα και κατάνυξη. «Ούκ έστι θέατρον η Εκκλησία, ίνα προς τέρψιν ακούωμεν», επισημαίνει ο ιερός Χρυσόστομος.

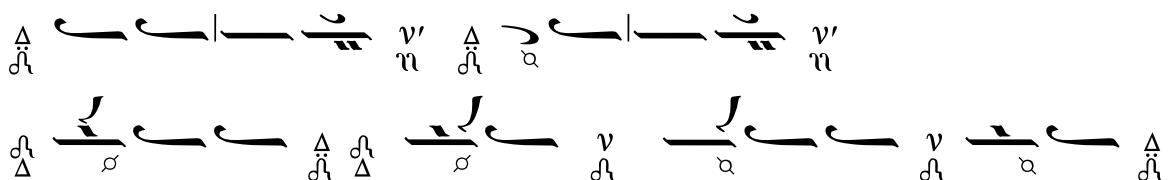
Στις κατάλληλες μουσικές θέσεις, με προτίμο τις τονιζόμενες συλλαβές, και γενικά στα ισχυρά μέρη των μέτρων, έχουν τοποθετηθεί οι μεταβολές των ισοκρατημάτων για τη στέρεη ψαλμώδηση των εναλλασσόμενων ήχων. Κάθε μουσική φράση χωρίζεται με το σημείο του σταυρού (+) γιά τη σωστή αντίληψη του ύμνου από το εκκλησίασμα, κυρίως όμως γιά την άνετη μελώδηση του ψάλλοντος. Το σημάδι της αναπνοής (,) έχει τοποθετηθεί σε επιλεγμένα σημεία, όπου απαιτείται ελαφρά (κρυφή) αναπνοή του ψάλλοντος, για να μην διασπάται η μελωδία.

Τα απηχήματα των ήχων είναι προκαθορισμένα και έχουν σημειωθεί επακριβώς σε ποιά μέλη ψάλλονται. Στα μέλη που δεν αναφέρονται, δεν πρέπει να απαγγέλλονται. Ακούμε συχνά από Ραδιοφωνικές αναμεταδόσεις και μάλιστα σε κεντρικούς Ναούς, να απηχούνται τα Ιδιόμελα ακόμη και τα

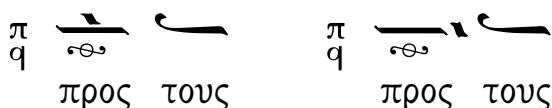
Προσόμοια κατά την αλλαγή του ήχου, το «Υπερευλογημένη υπάρχεις Θεοτόκε», το οποίο ως γνωστόν, ψάλλεται μόνο σε Δεύτερο ήχο, είναι πανεύκολο στην ακοή και στους συμψάλλοντας να μελωδήσουν, με μόνο τον ψίθυρο του Χοράρχη. Ακόμα ακούμε να απηχούνται τα Απολυτίκια κατά τη Θεία Λειτουργία, εκτός δε της Α. Ωδής και οι υπόλοιπες Ωδές των κανόνων, μετά την ανάγνωση του Μνηολογίου κ.τ.λ., -ενώ αρκεί μόνο η απαγγελία του Αμήν, και άλλα πολλά, «ων ουκ ἔστιν αριθμός». Οι αλλαγές των ήχων, θα πρέπει να γίνονται ψιθυριστά, και σε πολλές περιπτώσεις δεν χρειάζεται καν αλλαγή του τόνου, αφού και στον ίδιο φωνητικό τόνο εναλλάσσονται θαυμάσια οι ήχοι.

Όταν ο ψάλλων αισθανθεί φωνητική κόπωση, μπορεί να κατεβάσει τον τόνο, έχων κατά νούν μερικά σημεία μουσικών θέσων που συχνά απαντώνται, και τοιουτοτρόπως το ίσο εκπίπτει κατά μία φωνή.

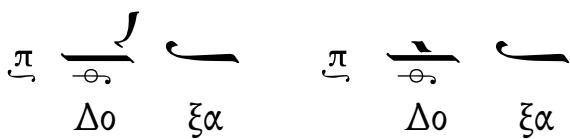
Στα παρακάτω παραδείγματα ο Φθόγγος Δι κατέρχεται κατά μία φωνή, και έτσι το ύψος του Γα απαγγέλλεται ως Δι.

Στο «Κύριε η εν πολλαίς αμαρτίαις» στη θέση «προς τους στεναγμούς της καρδίας» στον (Δι) τόνο, μπορεί να γίνει μεταβολή σέ (Γα) τόνο, ως εξής:

Στα Θεοτοκία των Αντιφώνων, για λόγους φωνητικής και μόνο οικονομίας, ο φθόγγος Κε μπορεί να μεταβληθεί σε Δι, ως εξής :

Επίσης στα Θεοτοκία, το «Δόξα Πατρί... και, το «Καί νύν...» απαγγέλλεται ολόκληρο από τον ένα χορό, και όχι «Δόξα Πατρί...» ο ένας χορός «Καί νύν...» ο άλλος χορός. Τό αυτό ισχύει και για τους Αναβαθμούς των Κυριακών, αλλά και στα «Δόξα... Καί νύν...» των δύο στάσεων της Νεκρώσιμης ακολουθίας.

Στο ανά χείρας βιβλίο, όλα τα μαθήματα υπήρξαν αντικείμενο κατάληπτης επεξεργασίας από τον εκδότη, εννοιολογικής, ρυθμικής και μελωδικής, ώστε να αποτελούν, με το πλήρες και άρτιο υλικό που επιλέχθηκε, απαραίτητο βοήθημα για κάθε Ιεροφάλτη και ζηλωτή ερευνητή.

Κατακλείων το παρόν σημείωμα θέλω να εκφράσω τις εκ βάθους καρδίας ευχαριστίες μου προς όλους τους εκλεκτούς φίλους και συνεργάτες, οι οποίοι με το δικό τους ξεχωριστό τρόπο βοήθησαν στην έκδοση του παρόντος βιβλίου, ιδιαίτερα δε τους:

Κωνσταντίνο Λαγούρο, Άρχοντα Πρωτοψάλτη Καναδά, εκλεκτό μου φίλο και σύμβουλο, για τη βοήθειά του στην έρευνα για την αναζήτηση των συγγραφέων των ύμνων της Μεγάλης Εβδομάδος.

Παναγιώτη Πολύδωρο, αγαπητό μου μαθητή, διάδοχό μου στον Ι.Ν Αγίας Άννας Αιγίου, γιατί έθεσε στη διάθεσή μου σπάνια βιβλία της Βυζαντινής μας Μουσικής από τα οποία άντλησα χρήσιμα στοιχεία.

Τα παιδιά μου: Άγγελο, Χαρίκλεια και Σοφία-Άννα, συνεχιστές του εκδοτικού οίκου που ίδρυσα το 2007.

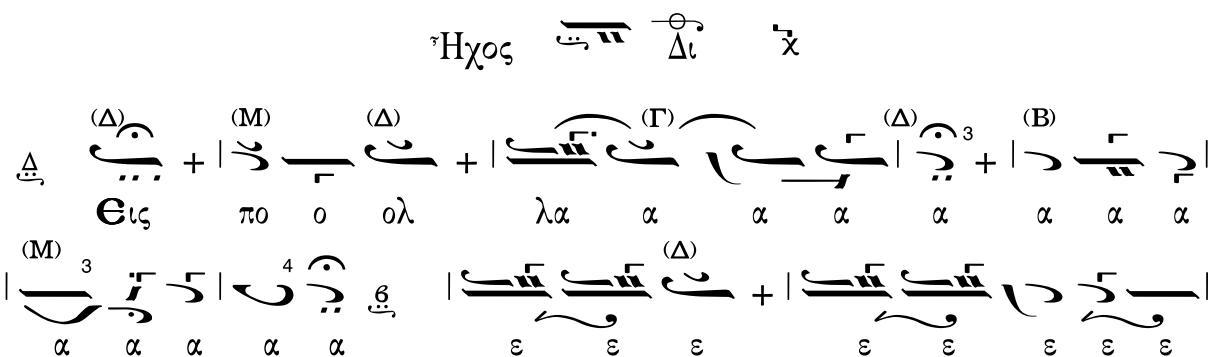
Με την πεποίθηση ότι κάτι χρήσιμο έχω να προσφέρω, παραδίδω το παρόν πόνημα στην Ιεροψαλτική οικογένεια και σε κάθε φιλόμουσο, επικαλούμενος την φιλότιμον και φιλόθεον κρίσιν όλων, επί το λυσιτελέστερον * της πατρώας εκκλησιαστικής μας Μουσικής και παράδοσης.

Φώτης Θεοδωρακόπουλος.

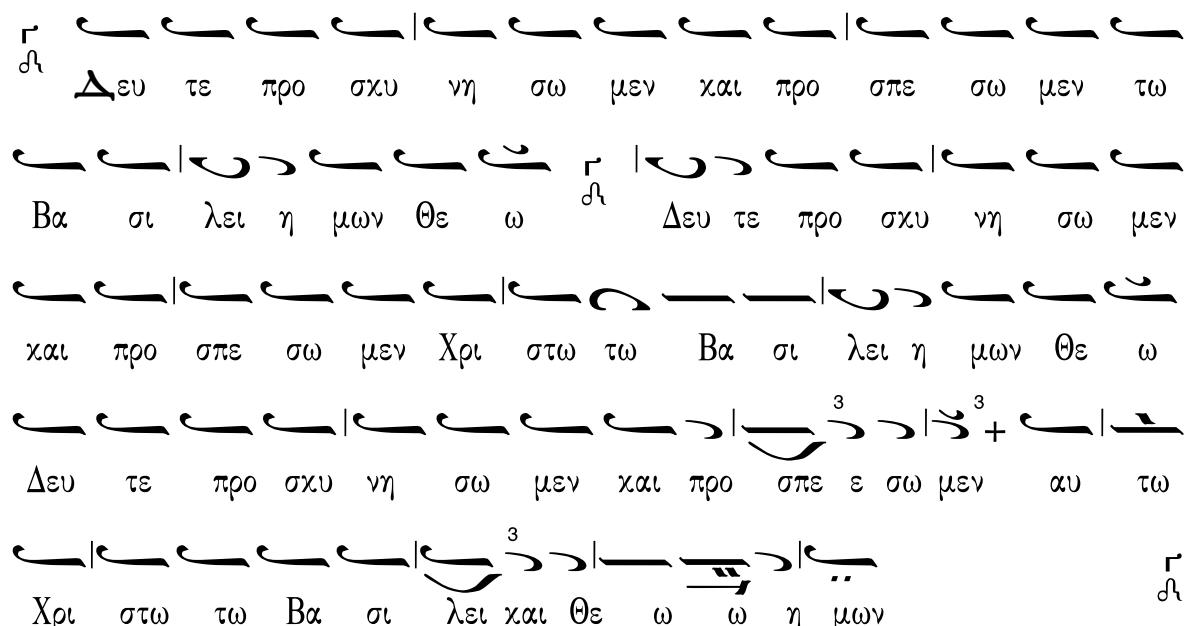
* Λυσιτελέστερον = επωφελέστερον.

ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ
ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΝΥΜΦΩΝΟΣ
ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΤΥΠΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ
ΤΟ ΕΣΠΕΡΑΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΩΝ ΒΑΙΩΝ
ΨΑΛΛΕΤΑΙ Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ

Το εσπέρας και περί την 7ην μ.μ. ώραν, χρούεται ο χώδων και μετά ημίσειαν ώραν ακριβώς, εισέρχεται ο Πατριάρχης ή άλλος Αρχιερεύς εις τον Ναόν (άνευ μανδύου) μετά χαζρανίου, και ευλογών τον εκκλησιαζόμενον λαόν, οι χοροί προϋπαντώντες φάλλουσι το «Εις πολλά έτη Δέσποτα» εις ήχον δεύτερον.

Ο Ιερεύς: Ευλογητός ο Θεός....Ο Χορός: Αμήν. Ο Προεστώς: Δόξα σοι Χριστέ ο Θεός η ελπίς ημών δόξα σοι, το Βασιλεύ Ουράνιε. Ο Αναγνώστης: Αμήν, το Τρισάγιον, κτλ. Ο Ιερεύς: 'Ότι σου εστίν. Ο Αναγνώστης: Αμήν, Κύριε Ελέησον ιβ', Και νυν..... Αμήν. Αχολούθως:

Και ακολουθεί εμμελώς η Ανάγνωσις του « Επακούσαι σου Κύριος...» (το οποίον λέγεται εις ύφος Αποστόλου, βραδέως), έως τας λέξεις: « Ἀσωμεν καὶ φαλλούμεν τας δυναστείας σου ». Και ακολούθως χύμα « Δόξα πατρί, Και νυν καὶ αεὶ ... » και ο Προϊστάμενος λέγει του Εξάφαλμον, γύμα.

Μετά την Συναπτήν, φάλλομεν δις αργώς, το Μέγα Αλληλουάριον.

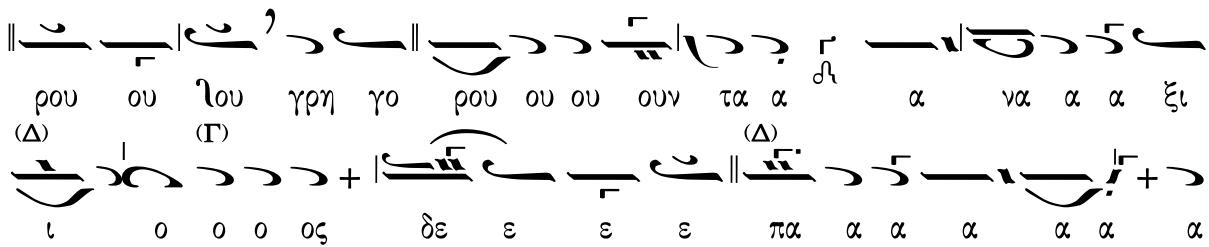
Ἕκτος πᾶς δὲ Νῆ

Μέλος Αρχαίου, [—]_x

ΙΔΟΥ Ο ΝΥΜΦΙΟΣ ΕΡΧΕΤΑΙ

Μέλος Αρχαίου

Ἕκος λ ο Νη ρ ξ

Η πατρότης του παρόντος ύμνου ανήκει, χατά πάσαν πιθανότητα, εις τον Κύριλλον, Πατριάρχην Ιεροσολύμων.

Ο Α. Χορός, Το Κάθισμα, εις αργόν ειρμολογικόν μέλος

Μέλος, ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ (1777-1821)

Ἡχος Πα Μέλος Επείσακτον

Κατά τον Παναγιώτην Τρεμπέλα, τα Καθίσματα όλων των ημερών (εννοείται και της Μεγάλης Εβδομάδος), «εισήχθησαν πολύ ενωρίς εις την εκκλησιαστικήν τάξιν (ΣΤ' ή Ζ' αιών), όπως εμφαίνεται από την διήγησιν των Αββάδων Ιωάννου και Σωφρονίου, του μετέπειτα Πατριάρχου Ιεροσολύμων», οπότε ο υμνογράφος αυτών είναι άγνωστος.

Ο Αναγνώστης χύμα τον Ν' φαλμόν.

Ο Α' Χορός άρχεται του χανόνος, εις σύντομον ειρμολογικόν μέλος.
Ποίημα Κοσμά μοναχού, του οποίου η ακροστιχίς: «ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ».

Ἡχος Πα

ΩΔΗ Α'.

|^{(M) (II)}
του προ σταγ μα τι α να ξη ρα να αν τι και αι πε ζευ

Ο Α. Χορός εις αργόν ειρμολογικόν μέλος ḥ

ΠΕΤΡΟΥ ΛΑΜΠΛΑΔΑΡΙΟΥ (+1777)

|^(II)
ε ε με ε γα λυ υ να ας Χρι ι ι στε την τε κου
ou ou ou σα α αν σε ε Θε ε 0 το 0 0 κον

Ο Ιερεύς: Μικράν συναπτήν.

Ἐπειτα ο Α. Χορός, ή ο Χοροστατών Αρχιερεύς

ΤΟ ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΟΝ

Ἡχος Γα

|^(Γ)
λ μην Τον νυμ φω να σου βλε ε ε ε πω ω ω ω
|^{(N) (Γ)}
ω ω Σω τηρ μου χε ε χο ο σμη με ε νον και
|^(II)
ει σε ελ θω ε εν αυ τω η λαμ πρυ νο ον μου

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΛΙΝΟΥΣ

Ἡχος Πα

|^{(N) (II)}
π λε ε ε Πα σα πνο η η αι αι γε ε σα α τω το ον
|^(II)
Κυ υ υ ρι ι ι ον π αι γει τε τον Κυ ρι ον
εκ τω ω ω ων ου ου ρα α γω ων αι γει τε α αυ

Όταν ο Πατριάρχης, ή ο Αρχιερεύς, προσκυνεί τις Εικόνες των Παθών, ο Β. χορός φάλλει το παρόν, σε αργό στιχηραρικό μέλος.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ (+1800)

Λι νει ει ει ει ει τε ε ε ε ε αυ το ο ο
πα πα α α α α α α α α αν τες
λοι οι οι οι α α α α αυ του ου ου ου ου
Αι νει ει ει ει ει τε ε ε ε ε αυ το ο

Ο Α. Χορός, το «Εις πολλά έτη» στον ίδιο τόνο.

Ο Πα, γίνεται Δι τού Δευτέρου ήχου, ως εξής.

Εις πολ λα α α α ε ε ε τη

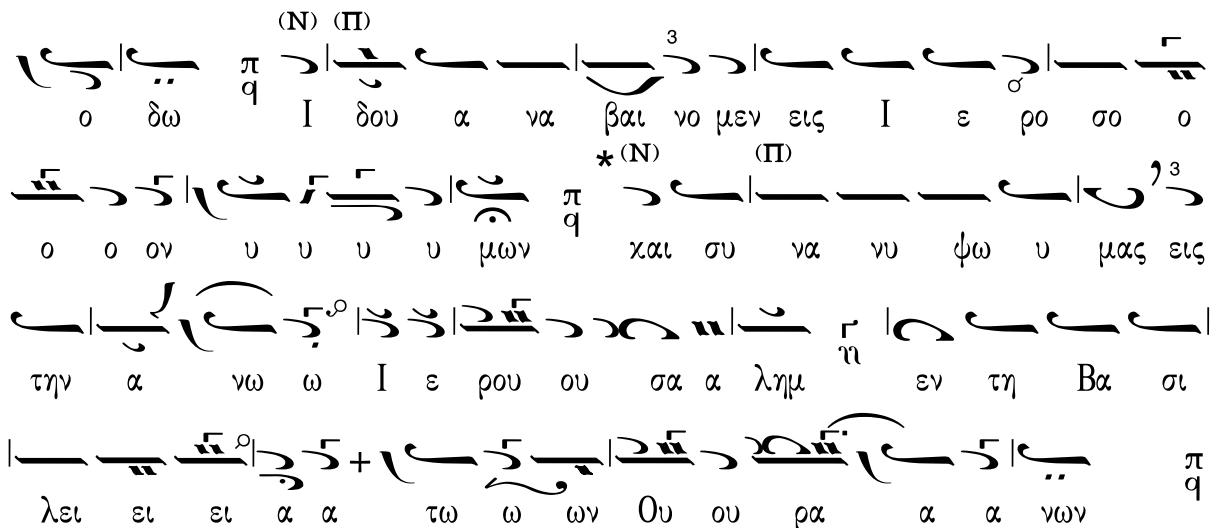
Ο Β. Χορός

Δε ε ε ε σπο ο τα

Και ευθύς φάλλομεν τα ακόλουθα δύο Στιχηρά Ιδιόμελα, σε τέσσερα.
Ποιήματα, Κοσμά του Μελωδού, μοναχού, Επισκόπου Μαΐουμά-Γάζης (750 μ.Χ.)

Ο Α. Χορός

Λι νει τε Αυ τον ε πι ταις δυ να στει αις αυ του αι
νει τε αυ τον κα τα το πλη θος της με γα λω συ
Ερ χο με νος ο Κυ ρι ος προς το ε κου ου σι ο ον πα α
α θος π τοις Α πο στο λοις ε λε γε εν εν τη η η ο ο

Ερμηνεία των φαλμικών στίχων (φαλμ. 15-, 3-5).

Ερμηνεύοντας αλληγορικώς ο Κλήμης ο Αλεξανδεύς (+215 μ.Χ), τους φαλμικούς στίχους, λέγει:

Το «Αινείτε αυτόν εν φαλτηρίω», σημαίνει ότι η γλώσσα είναι το φαλτήριον του Κυρίου.

Το «εν κιθάρᾳ, αινείτε αυτόν», κιθάρα-λέγει-νοείσθω το στόμα.

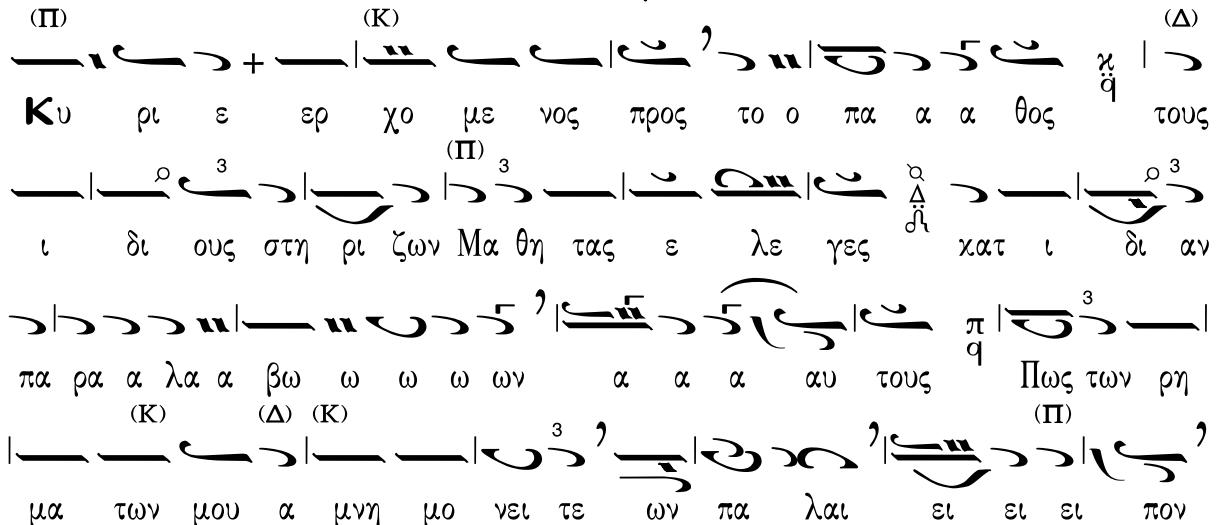
«Ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ, αινείτε αυτόν», την Εκκλησίαν λέγει την μελετήσασαν της σαρκός την ανάστασιν.

«Ἐν χορδαῖς καὶ οργάνῳ, αινείτε αυτόν», όργανον το σώμα λέγει το ημέτερον, και χορδάς τα νεύρα αυτού.

«Αινείτε αυτόν εν κυμβάλοις αλαλαγμού», κύμβαλον του στόματος την γλώτταν λέγει.

Ποίημα, Κοσμά του Μελωδού, μοναχού, Επισκόπου Μαϊουμά-Γάζης (750 μ.Χ)

Ο Α. Χορός

Η Αγία και Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, κατόπιν ενδελεχούς και επισταμένης μελέτης, του υπαιτιότητι της Σχολής Καρά αναφυέντος μουσικολογικού ζητήματος, έλαβεν ομοφώνως ιστορικήν απόφασιν κατά την 29-03-2012, δια της οποίας:

1) Απορρίπτει και καταδικάζει τας εις βάρος του χύρους των αποφάσεων της Μητρός Εκκλησίας διενεργουμένας αυτοβούλους, αγευθύνους και χραυγαλέας παλινωδίας.... 2) Καταγγέλ-

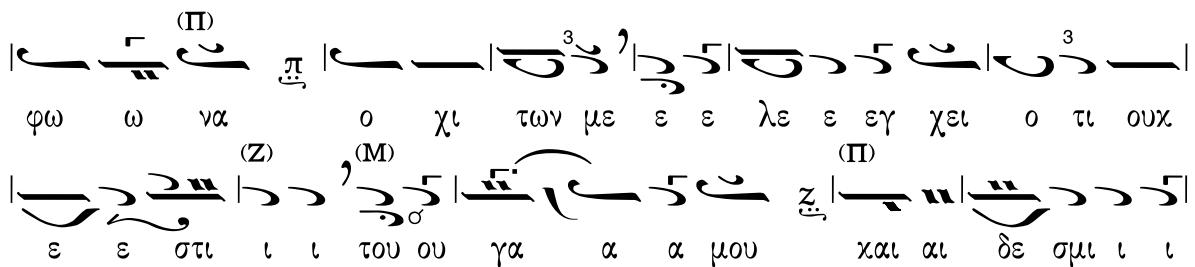
λει πάσαν παράνομον και ξένην προς τα χρατούντα ενέργειαν αλλοιώσεως, παραποιήσεως και παραχαράξεως κατά το δοκούν αρχαίων μουσικών έργων μουσουργών, επισήμως ανεγνωρισμένων υπό της Μητρός Εκκλησίας και 3) Ως μουσικόν σύστημα εν τη Εκκλησιαστική ημών μουσική αναγνωρίζει, εφαρμόζει και διδάσκει κατά τε την θεωρίαν, την πράξιν και την παράδοσιν, το εν έτεσι 1812-1814, υπό των Τριών Διδασκάλων, Χρυσάνθου Μητροπολίτου Προύσης Γρηγορίου Πρωτοφάλτου και Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ως Νέαν Μέθοδον Αναλυτικής Σημειογραφίας των μουσικών μελών, θεμελιωθέν και υπό της Μητρός Εκκλησίας εγκριθέν.

KOINΩNIKON

Ποίημα Ιωάννου του Δαμασκηνού (676-756 μ.Χ.). Μέλος, **Ιωάννου του Κλαδά** (14ος αιώνας). Συντιμηθέν, υπό **Ιωάννου Πρωτοψάλτου** του Τραπεζούντιου (+1748).

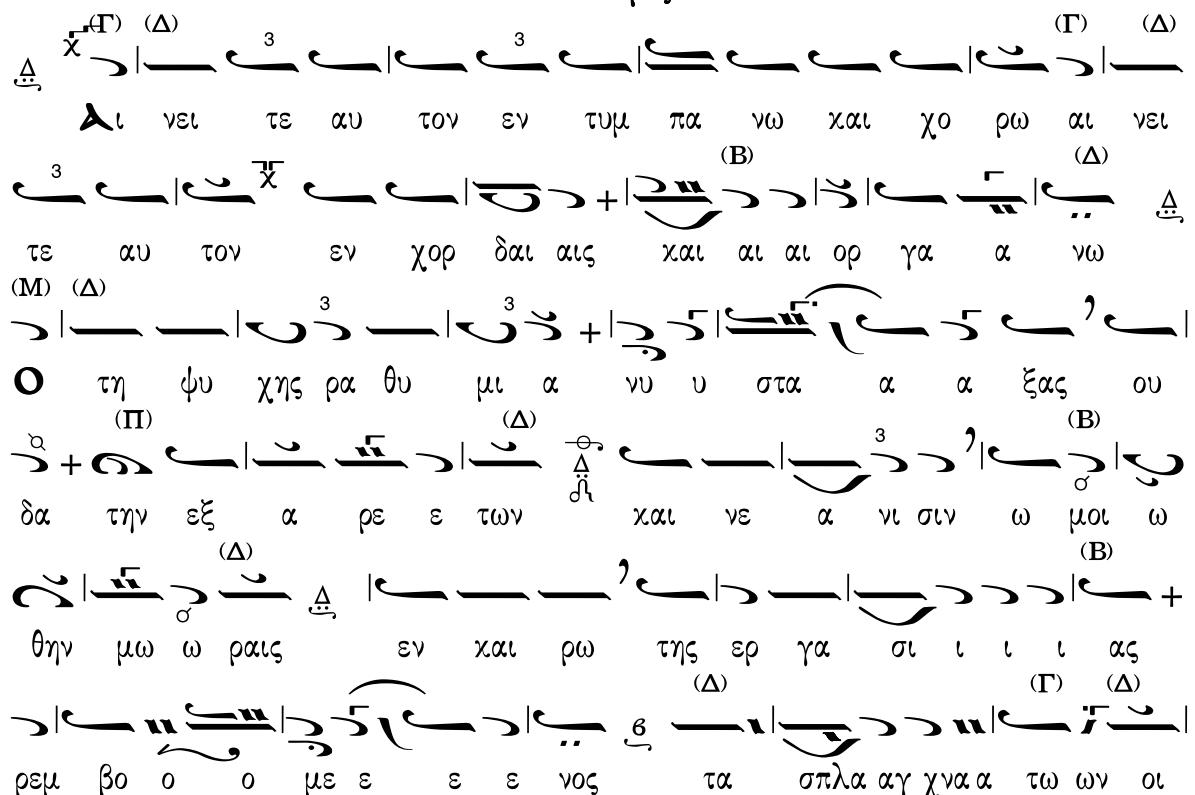
Ὕχος ἦ Πατεράφωνος

Τα επόμενα Ιδιόμελα, ποιήματα Κοσμά μοναχού, του Μελωδού

Ἄρχος πά Δι

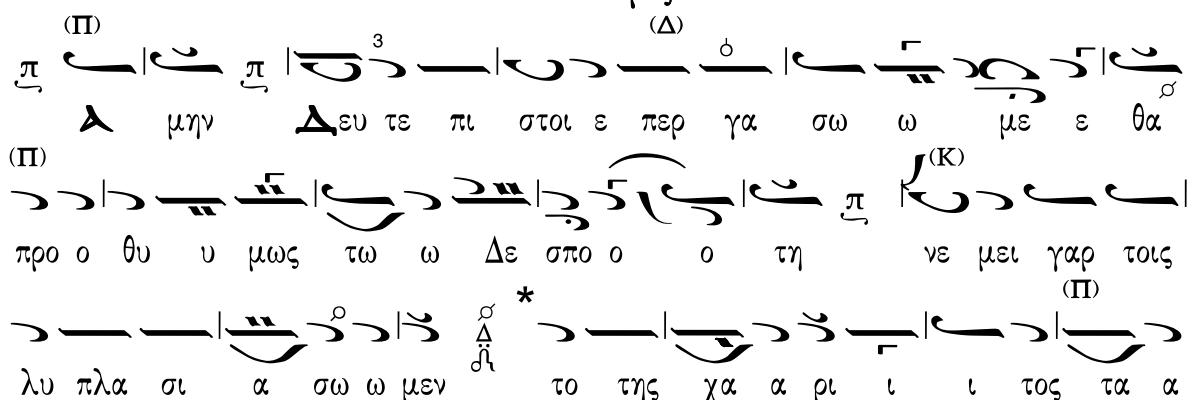
Ο Α. Χορός

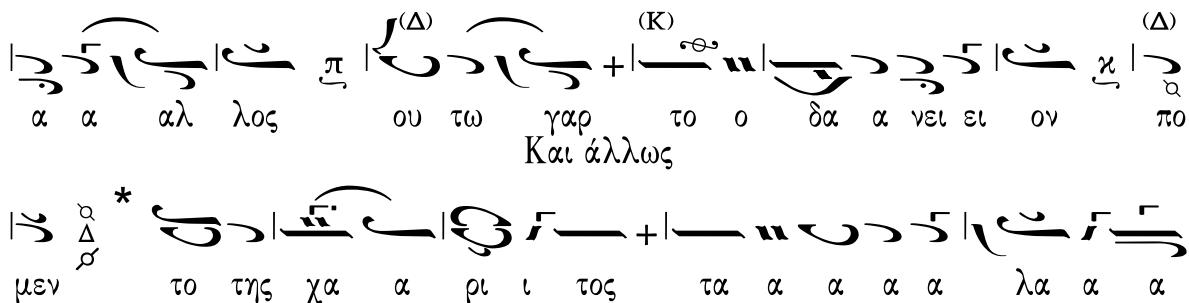

Εις τα Απόστιχα, τα παρόντα Στιχηρά Ιδιόμελα. Ποίημα Ιωάννου μοναχού.

Ἄρχος πά πά

Ο Α' Χορός

«Ο Δαμασκηνός ερρύθμισε τα ἀσματα αυτού κατά τους ελληνικούς ρυθμούς, και ως μελωδός εμουσούργησε κατά τα ελληνικά μέλη, προτιμών εκάστοτε τα σεμνά και ιεροπρεπή, τα κατανύγοντα την καρδίαν. Ο Δαμασκηνός υπερέβαλε πάντας τους προ αυτού υμνογράφους και ασματογράφους».

(Απόσπασμα από το βιβλίο: «Συμβολαί εις τήν ιστορίαν της παρ' ημίν Εκκλησιαστικής Μουσικής, εν Αθήναις 1890» του διαπρεπούς ιστοριοδίφη Γεωργίου Παπαδόπουλου).

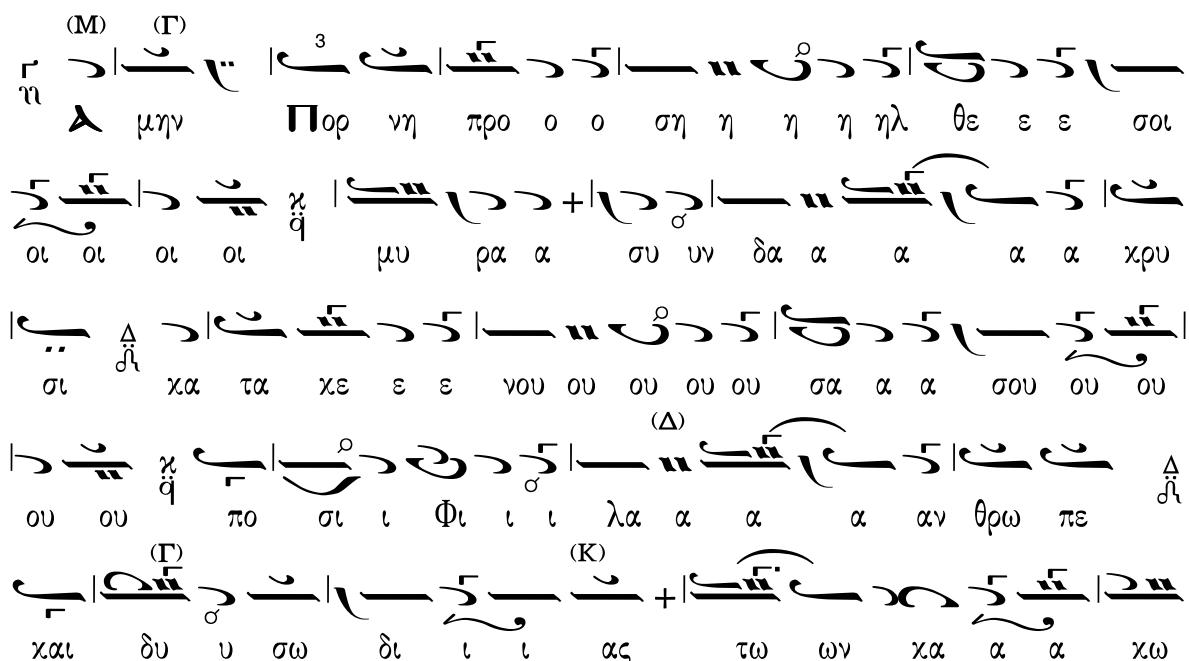
ΤΟ ΕΣΠΕΡΑΣ ΤΗΣ ΛΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΨΑΛΛΕΤΑΙ Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ

Μετά τα προεκτεθέντα στις σελίδες 12-20, τα παρόντα Καθίσματα, σε αργό ειρμολογικό μέλος.

Ηχος Γα

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ (1777-1821)

Ο Α. Χορός

Ο Ιερεύς: Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός, εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνωμεν.

ΩΔΗ Θ' Ο Α. Χορός.

(Π)

Ψυ χαις κα θα ραις και αρ ρυ πω τοις χει λε σι δευ τε με
 γα λυ νο μεν την α κη λι δω το ον και υ πε ρα γγον Μη
 τε ε ρα του Εμ μα γου ηλ δι ε αυ της τω εξ αυ
 ω της Ι ου δα α θλι ο τη γ τος ε θε ω ρει
 την πορ γην φι λου σα αν τα α ε ε χην χαι ε σκε πτε
 το δο λω της προ δο σι ε ε ας το φι ε ε λη η η
 μα ε χει νη τους πλο κα μους δι ε ε λυ υ σε χαι

Ο Α. Χορός
Ποίημα, Κοσμά μοναχού του Μελωδού

Ηχος Δι Ξ

Δ (Δ) Β (B) Δ
 ιε Δο ο ο ξα Πα α τρι ε ε ε ε και γι υι
 Δ (Δ) Δ (B) Δ
 ω και Α γι ε ω πνε ε ευ μα τι
 (Π) Δ (Δ) Δ (B)
 Η α μα αρ τω ω λος ε ε δρα α με ε ε προ ο
 Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ Δ
 ος το μυ υ ρον πρι ε α α σα α σθαι πο λυ τι ε
 (Μ) (Δ) Δ (B)
 μο ον μυ υ υ ρον του μυ υ ρι ε ε σαι αι το ο ον

Ο Α. Χορός

Καὶ ἄλλως

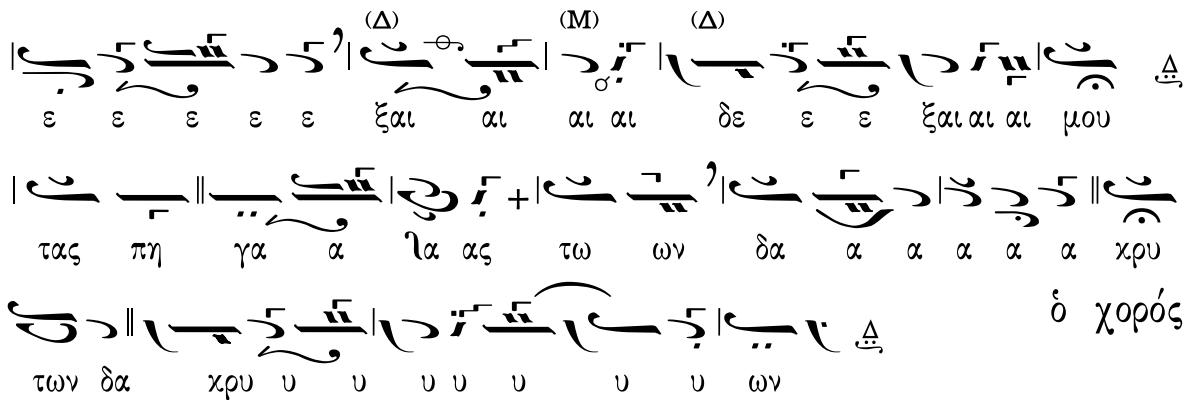
Οι Χοροί συνεννούμενοι, φάλλουν το Δοξαστικό των αποστίχων. Μέλος αργό στιχη-ραρικό. Διάρκεια: 22 έως 26 πρώτα λεπτά της ώρας.

Ποίημα, Κασσιανής Μοναχής (9^{ος} αιώνας).

Μέλος, πετρου λαμπάδαριού του πελοποννήσου (1730-1777)

Παρασημαντική, Παναγιώτης γ. Κηλατζανίδη (+1896)

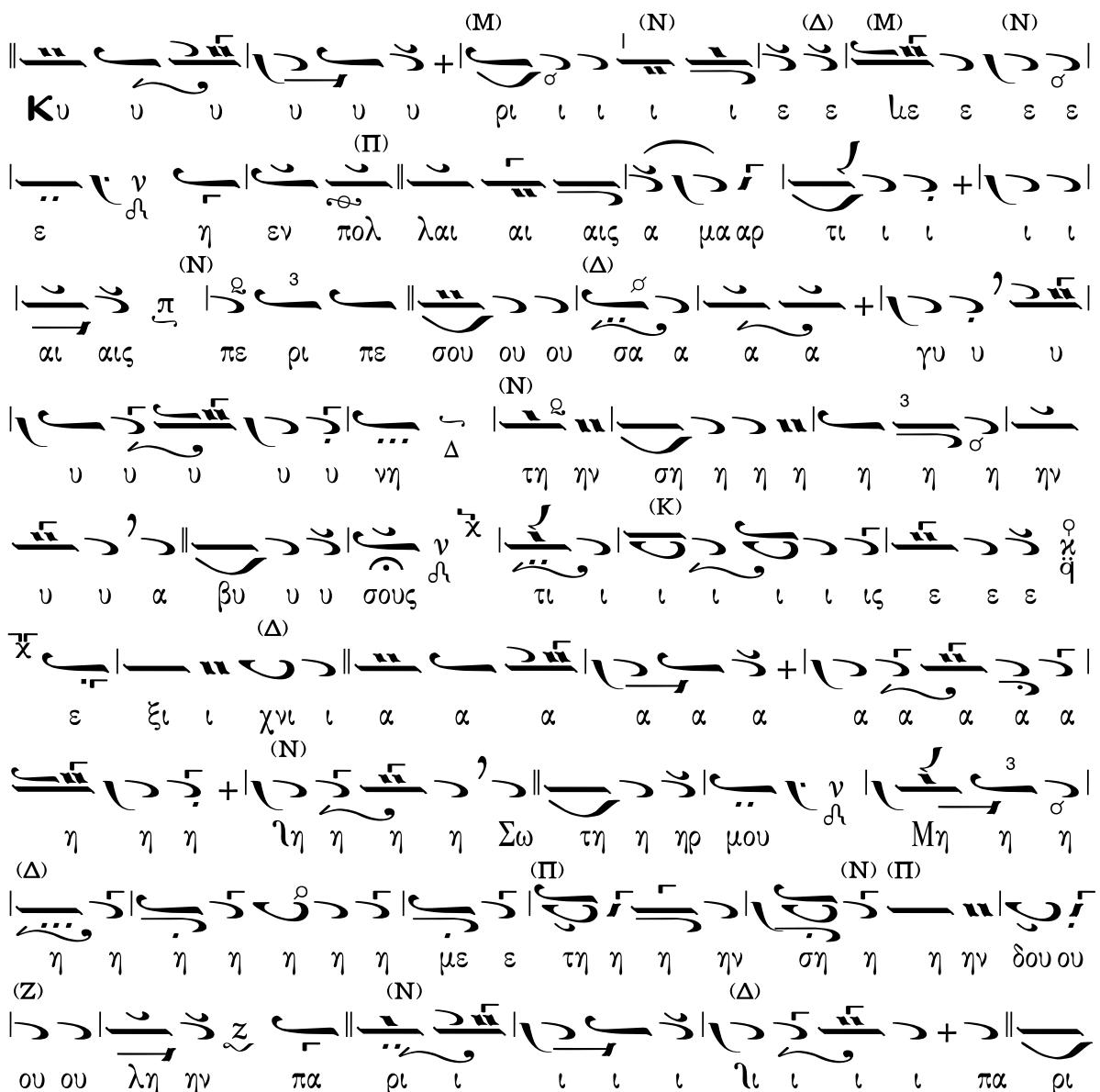
Ὕποθεσίς ἡ οὐκέτι θεωρεῖται

Τό αυτό, του ΠΕΤΡΟΥ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ (+1777).

Σύντμηση, Φωτη Θεοδωρακοπουλογιαννη.

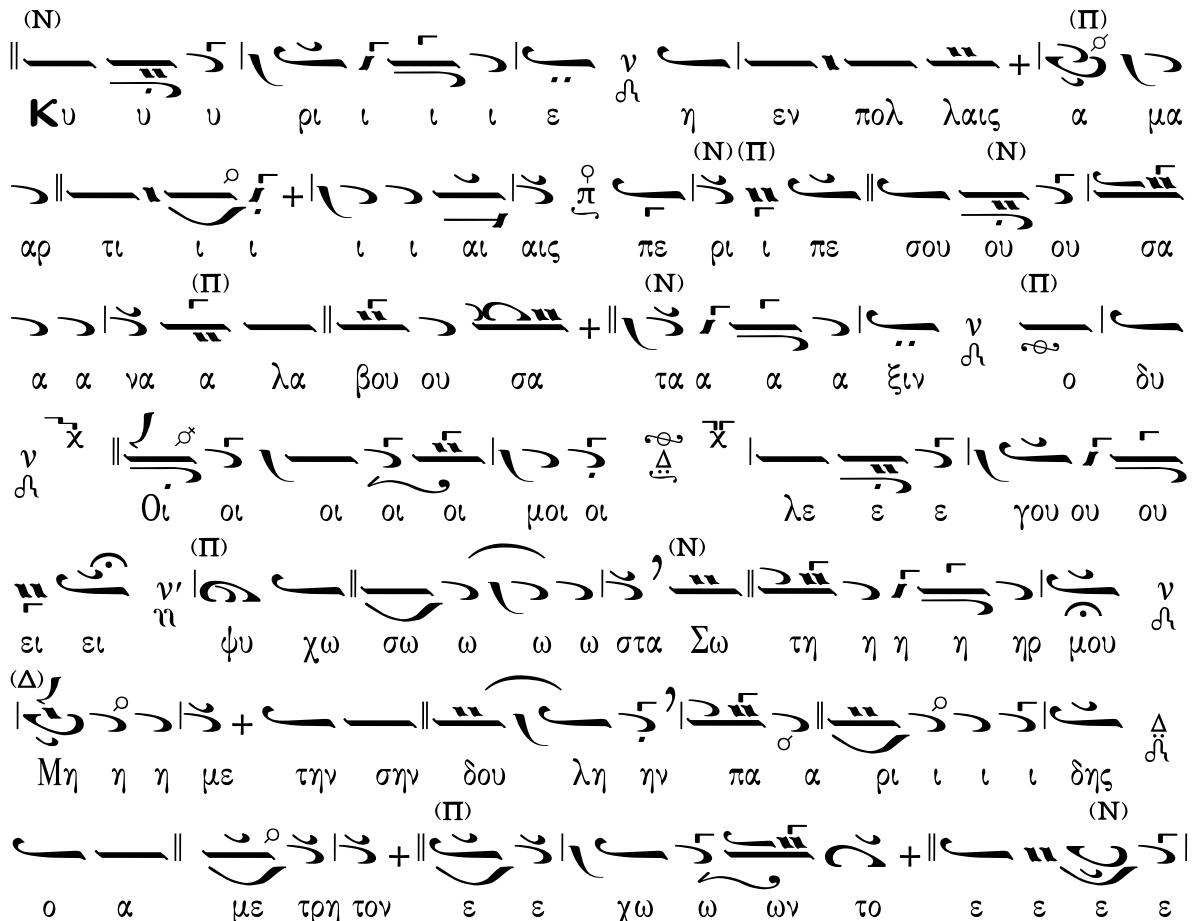
Ἐχος πλ. δ .Νῃ χ

Ἐτερον, συντομώτερον. Εκλογή, Φωτη θεοδωρακόπουλος

Ἐτερον σύντομον. Εχλογή, ΦωΤΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ὕχος λ Νῷ χ

«Το σφιχταγκάλιασμα των μουσικών χριστιανών με των μουσουλμάνων που έγινε σε περίοδο δουλείας και υποτελείας των Ελλήνων, είχε σαν αποτέλεσμα τη νόθευση της βυζαντινής Μουσικής. Η νόθευση προήλθε κυρίως από την πολυπλοκότητα και το σχοινοτενές των τουρκικών μελών, από τη διάθλαση των οκτώ ήχων σε 46 μαχάμια, από την επιφόρτιση των νευματικών ή χειρονομικών στοιχείων με μετρική και ρυθμική αξία, κ.τ.λ., επεμβάσεις καθαρά αραβισυροπερσοτουρκικές. Το παράδοξο είναι ότι η νόθευση αυτή της μουσικής τα τελευταία χρόνια, αντί να αποκαθαρθεί ή να αποβληθεί παντελώς από το μουσικό ρεπερτόριο των σημερινών Ελλήνων φαλτών, βρήκε οπαδούς. Ισως ευνοήθηκε αυτή η τάση από το πνεύμα της βίας, της αναρχίας και της ανατροπής που επιχειρεί να επιβάλει η σημερινή εποχή της παγκοσμιοποιήσεως, χωρίς να το καταλάβουμε, η βαρβαρικώτερη και από την τουρκική δυναστεία».

(Απόσπασμα από το βιβλίο «ΟΙ ΜΟΥΣΙΚΟΙ ΤΟΥ ΠΑΛΑΤΙΟΥ», Αθήνα 2009, του διαπρεπούς μουσικολόγου, Αρχιμανδρίτου Αθανασίου Σιαμάκη).

ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΤΟ ΕΣΠΕΡΑΣ
ΨΑΛΛΕΤΑΙ Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ

Μετά τον Εξάφαλμον και την Μεγάλην Συναπτήν, φάλλομεν μετά Στίχων το Αλληλούια τετράχις, και το Τροπάριον «'Οτε οι ένδοξοι Μαθηταί» εκ γ', ως εξής:

΄Ηχος λ π δι ω

Ο Α. Χορός

Ex νυ κτος ορ θρι ζει το πνευ μα μου προς Σε ο
 α α αλ λη η η λου ου ι ι ι α Α
 α α αλ λη η η λου ου ι ι ι ι α Α
 α αλ λη η η λου ου ου ου ι ι ι ι α

Αντί το «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται», φάλλομεν το επόμενο τροπάριο

«'Οτε οι ένδοξοι Μαθηταί», μέλος Αρχαίον

΄Ηχος λ π δι ω

O τε ε ε ε οι οι οι ε εν δο ο ξοι Ma α
 α α α θη η η μα α θη η ται αι αι αι αι
 αι αι αι αι εν τω ω ω νι ι πτη η η η
 η η η η ρι ι ι ι του Δει ει ει ει ει ει
 ε ο ο δυ σε ε βης φι λαρ γυ υ ρι ι ι ι α α

Η πατρότης του παρόντος ύμνου ανήκει, κατά πάσαν πιθανότητα, εις τον Κύριλλον, Πατριάρχην Ιεροσολύμων.

Το τρίτο, σύντομο

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΡΑΙΔΕΣΤΗΝΟΥ (1833-1889)

Ο τε οι ε εν δο ξοι Μα θη ται εν τω γι πτη ρι
του Δει πνου ε φω ω τι ζο ον το δι το τε Ι ου ου δας ο
δυ σε βης φι λαρ γυ ρι αν νο ση σας ε σχο ο τι ζε

Ο Αναγνώστης : Τον Ν. Ψαλμόν.
Ευθύς ο Κανών, άνευ στίχων. (μόνο Δόξα.. και νυν..)

Ποίημα, Κοσμά μοναχού του Μελωδού, με ακροστιχίδα:

«Τῇ ΜΑΚΡΑ ΠΕΜΠΤΗ ΜΑΚΡΟΝ ΥΜΝΟΝ ΕΞΑΔΩ».

Ἡχος π θ Βου Δι

ΩΔΗ Α. Ο Ειρμός. Ο Α. Χορός.

Τμη θεις τμα α ται πον τος ε ρυ θρος χυ μα το τρο φος
δε ξη ραι νε ται βυ θος ο αυ τος ο μου α ο πλοις
γε γο νως βα τος και πα νο πλι ι ταις τα φος Ω δη

Το σωστό κατά την ερμηνεία του π. Αθανασίου Σιαμάκη σίναι: Τμηθείς τμάται (εννοείται ο πόντος ερυθρός). Το τμηθείση, είναι λανθασμένη και απυχής ερμηνεία. Έτοι αλλωστε αναφέρεται (Τμηθείς) σε όλα τα παλαιά βιβλία.

Ο Ιερεύς: Την Θεοτόκον και Μητέρα του φωτός, εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν.

ΩΔΗ Θ' Ο Ειρμός. Άρχεται ο Α. Χορός.

Δ.

Ζε νι ας δε σπο τι χης και α θα να του ου τρα πε ζης

Τα επόμενα Ιδιόμελα, ποιήματα, Κοσμά μοναχού του Μελωδού.

(M) (Δ) (B) (Δ) (Γ) (B)
 Συν τρε ε χει λοι οι πον το συ νε δρι ον των Ι
 ου δαι αι ων ι να τον Δη μι ουρ γον και κτι στην των α
 α πα α αν των Πι λα τω πα α α ρα α δω ω ω ση
 ω τω ων α α α γο ο ο μων ω τω ων α α α

Ο Α. Χορός

Απόστιχα.

Τα επόμενα Ιδιόμελα, ποιήματα Μεθοδίου, Πατριάρχου εκ Συρακουσών (843-847 μ.Χ.)

Ο Β. Χορός

Ὕποκριτὴ Καραβασσοῦ

μην Κη με ρον το χα τα του Χρι στου πο νη ρον
 συ νη χθη συ υ νε ε ε δρι ι ι ον και κατ
 αυ του κε να ε βου ου ου λευ σα α το πα ρα δου ναι
 θυ υ υ νον Ση με ρον την των χρη μα των α αγ χο ο ο

Ποίημα, Ιωάννου μοναχού.

Ο τρο πο ος σου δο λι ο τη το ος γε ε ε μει πα α
 ρα α νο με ε Ι ου ου ου δα νο σων γαρ φι
 Φρι ξο ον η η λι ι ε στε ε να α α ξον η η
 γη η και χλο νου με ε νη η βο ο ο η η η η

«Προς τούτοις γράφω κατά την ἐναρξιν μαθημάτων τινων την λέξιν « Εκλογή », γίτις και εις αυτούς τους αρχαίους ἡτο λίαν χρήσιμος. Διά της λέξεως δε ταύτης προτίθημι να υποδείξω χυρίως, ότι τα μαθήματα, εφ ὧν αυτή ἔστι γεγραμένη, συνηρμολογήθησαν μεν υπ’ εμού αλλά δια των μουσικών εκείνων γραμμών, ας ηρανίσθην παρά διαφόρων εκλεκτών μελοποιημάτων των εγχρίτων και διαπρεψάντων Μελοποιών και Πρωτοφαλτών». (Γεώργιος Ραιδεστηνός. (Μεγάλη Εβδομάς, σελίς θ).

ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ ΤΟ ΠΡΩΙ

Εἰς τὸν Εσπερινόν

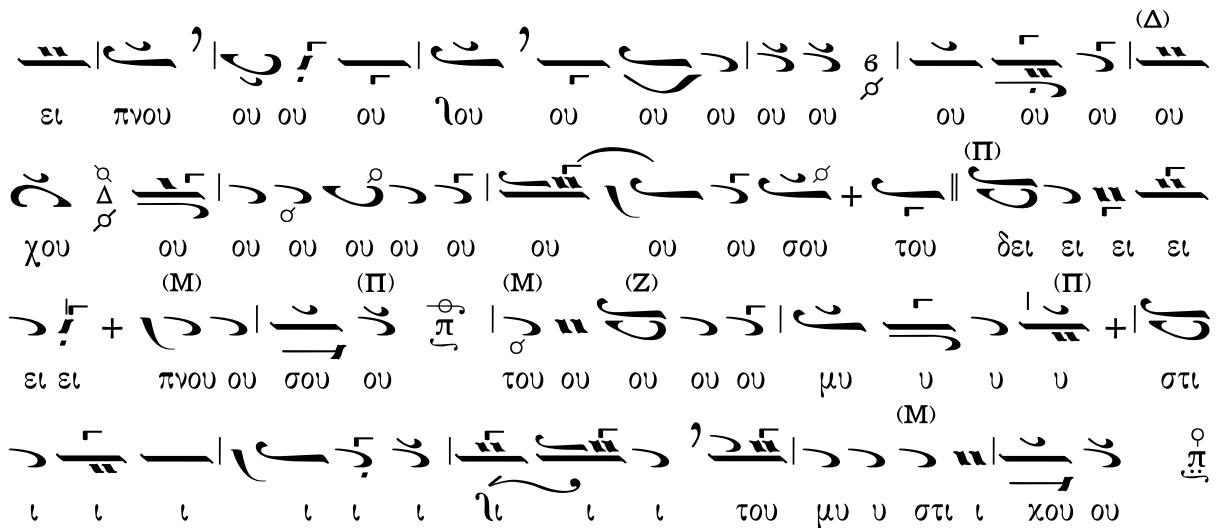
Ευλογήσαντος του Ιερέως, άρχεται ο Προεστώς ή ο Αναγνώστης του Προοιμιακού φαλμού. Ακολούθως οι Χοροί, φάλλουν το Κεκραγάριον, με τα στιχηρά των Άινων, ως στιχηρά του Εσπερινού.

Ἄρχος ἡ πίνακας Διός

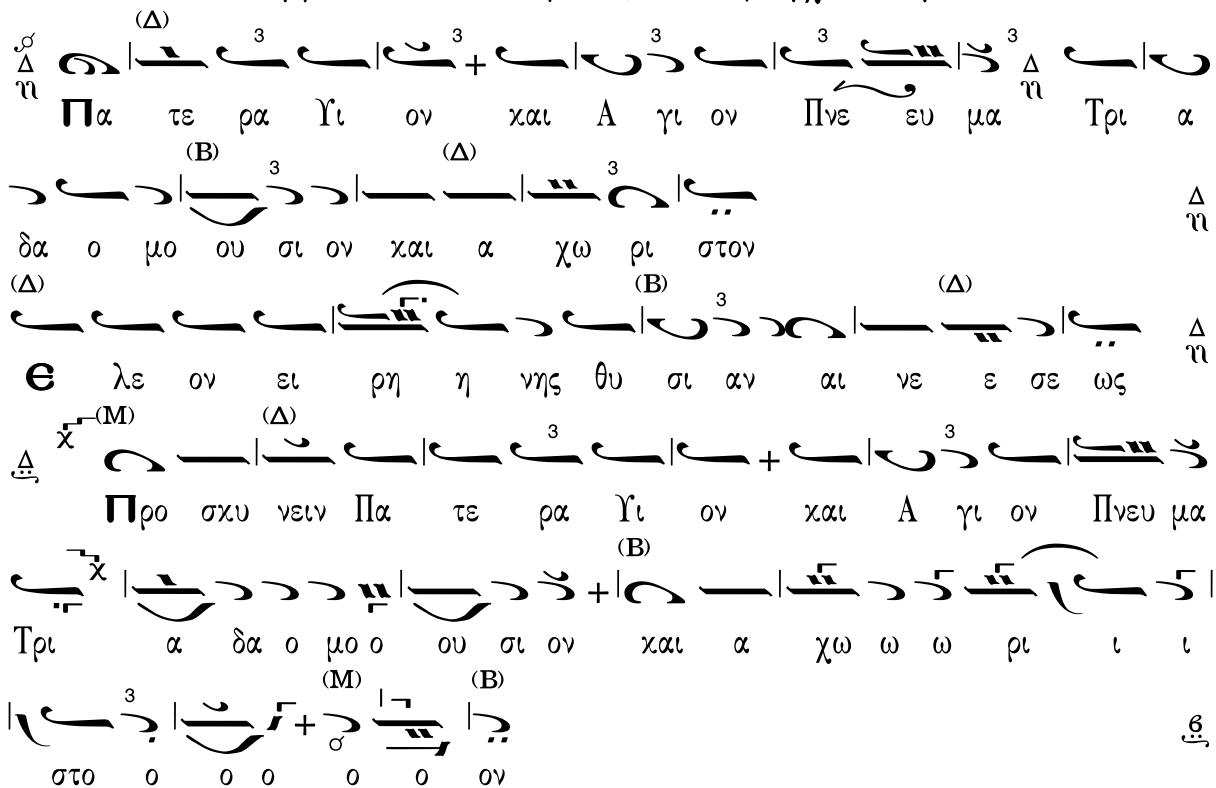
Ο Α. Χορός, (Άγνωστος ο ποιητής του παρόντος)

«ΤΟΥ ΔΕΙΠΝΟΥ ΣΟΥ ΤΟΥ ΜΥΣΤΙΚΟΥ» Ποίημα, των Αποστολικών χρόνων
Μέλος, ΘΕΟΔΩΡΟΥ Γ. ΧΑΤΖΗΘΕΟΔΩΡΟΥ, "Φωκαέως" (+1985).

Ἕκος λιτός ἔχει

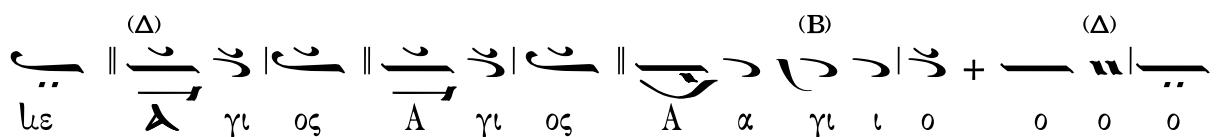
Λειτουργικά σε κλίτειον μέλος, χατά την αρχαίαν παράδοσιν.

Άγιος Άγιος ..., Ποίημα των Αποστολικών χρόνων

Μελοποιηθέντα παρά του ΙωΑΝΝΟΥ Πρωτοφάλτου (του Γλυκέος, + 900). Συντμηθέντα υπό ΙωΑΝΝΟΥ Πρωτοφάλτου (+1748) της του Χ. Μ. Εκκλησίας.

Ἄγιος Δι

(M) ο ο ο ο ος Κυ υ υ υ υ ρι ι ι ι ι
 (Δ) ος Σα βα α ω ω ω ω ωθ πλη η η η
 (B) ου ρα α ου ρα νο ο ο ο 0 0 0 0 0
 (Δ) ο ο ος χαι αι αι αι αι αι η η η η η η χαι αι η
 (B) ε υ υ μνου ου ου ου ου ου ου με εν Σε ε
 (Δ) ε ε ε ευ λο γου ου ου ου ου ου με εν
 (Δ) Σοι οι οι οι οι ε ε ε ε κε ευ χα α α α α ια
 (B) ε νος η γι α σμε νε να ε χαι πα ρα δει σε

Εις το εξαιρέτως Ἡχος δῆ Δι ρ

ε πι σοι χαι ρει χε χα ρι τω με νη πα σα η
 κτι σις Αγ γε λων το συ στη μα ρι χαι αν θρω πων το γε
 ε νος η γι α σμε νε να ε χαι πα ρα δει σε

ΤΗΝ ΓΑΡ ΣΗΝ ΜΗΤΡΑΝ

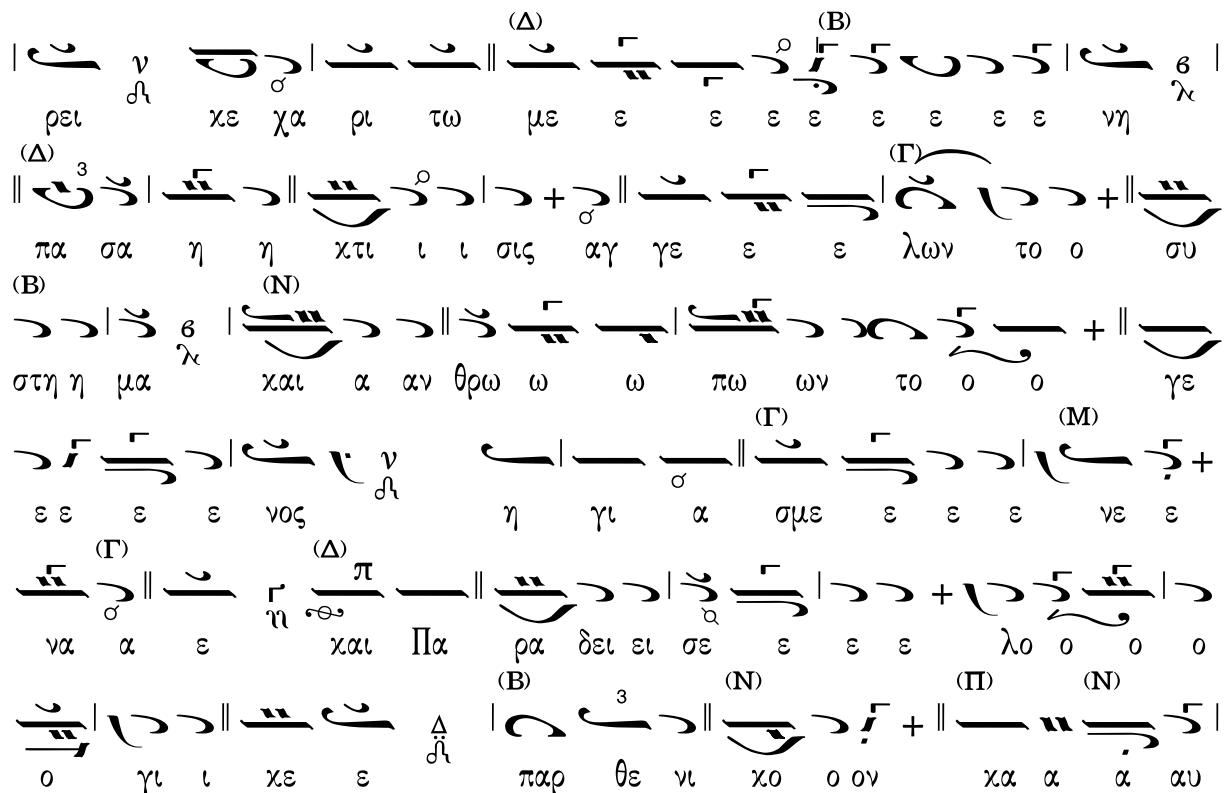
Ποίημα, Ιωάννου του Δαμασκηνού.

Μέλος, ΖΕΝΟΥ του ΚΟΡΩΝΗ (14^{ος} αιών)
 Διασκευή και μεταφορά εις τον Πρώτον ήχον, υπό ΙωΑΝΝΟΥ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ. (+1748)

Ἐτερον, ΣΩΚΡΑΤΗ ΠΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (+1953)

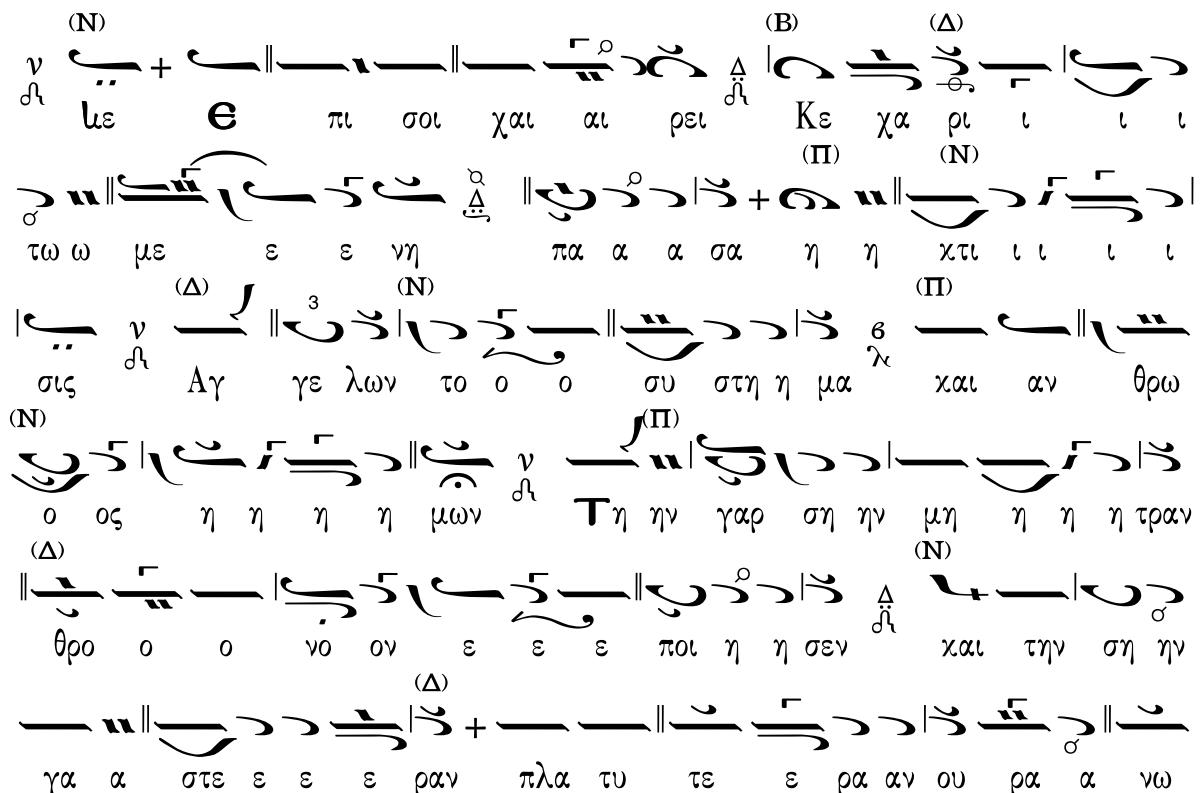
Πρωτοφάλτου Αγίας Τριάδος Θεσσαλονίκης

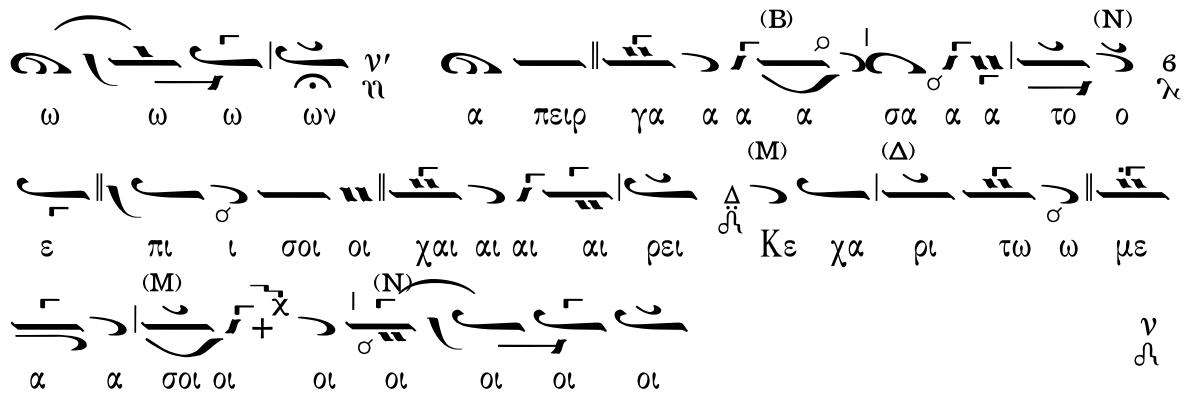
Ὕχος λέξις Νῦν

Ἐτερον, σύντομον, ΦΩΤΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

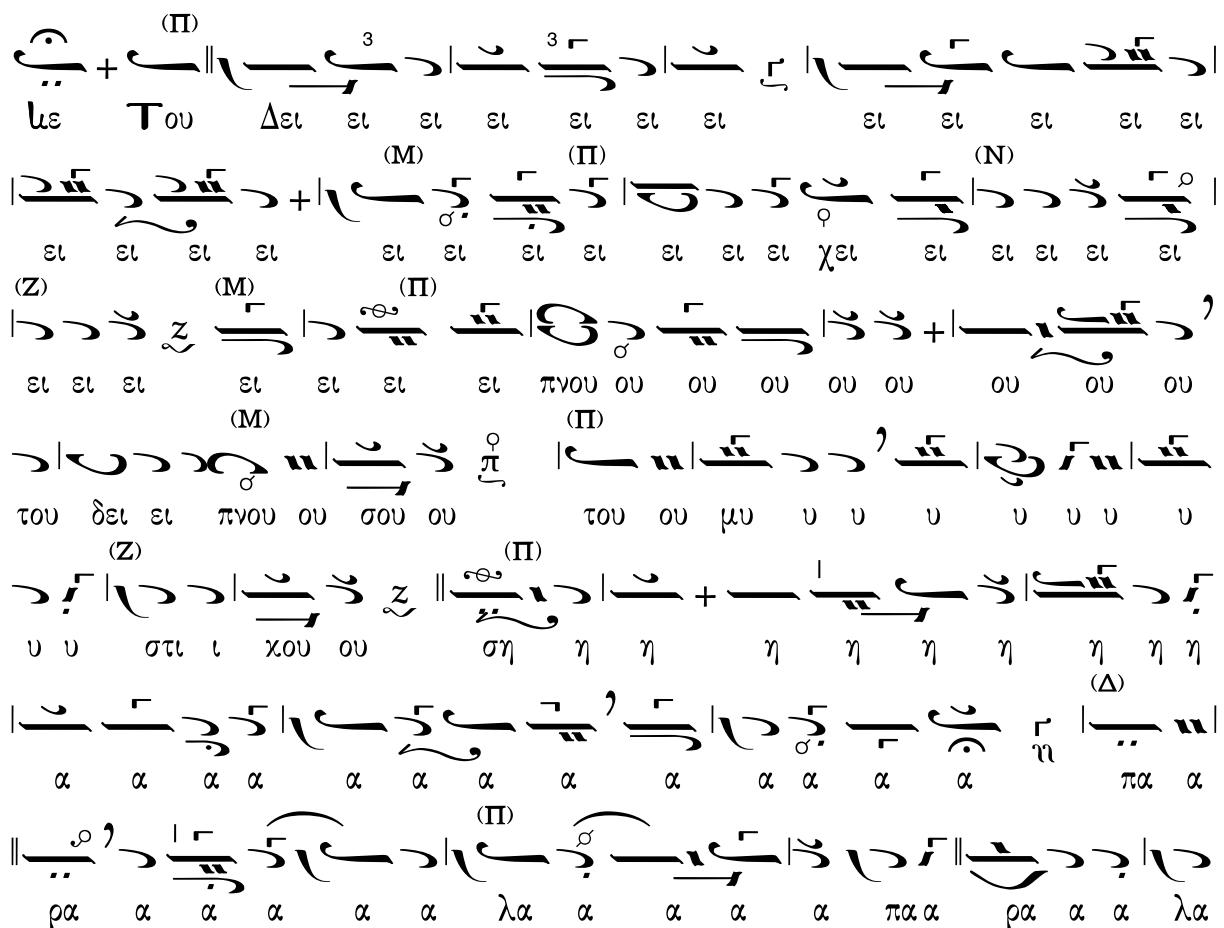
Ὕχος Ἀδή Νη

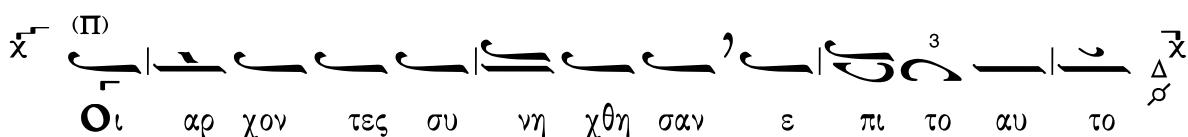
Εκλογή, Φωτη θεοδωράκοπουλού

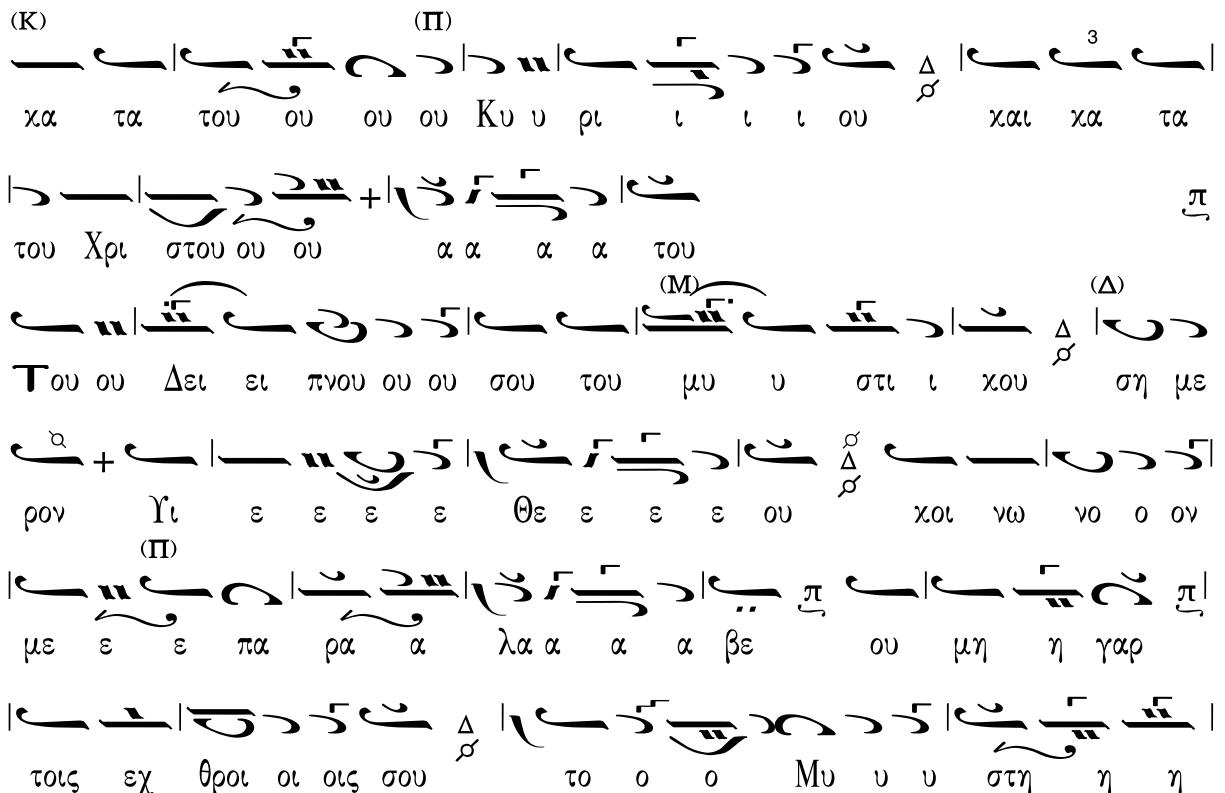
Ὕχος λιτός.

Κατά την διάρκεια της Θείας Μεταλήψεως, φάλλομεν τα εξής:
Σύνθεσις **ΗΛΙΑ ΠΟΥΓΟΥΝΙΑ**, Αρχοντος Ακτουαρίου της Μ.τ.Χ.Εκκλησίας.

Ἡχος λιτός Πα.

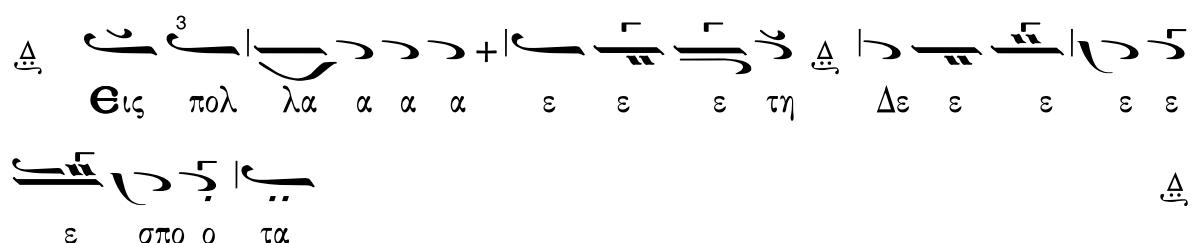

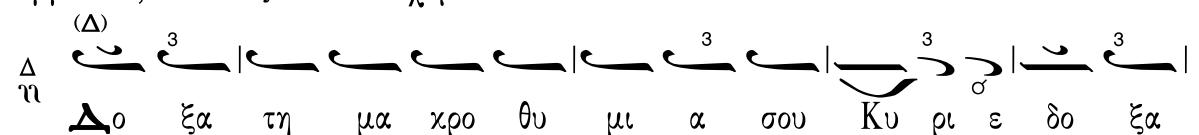
**ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΑΧΡΑΝΤΩΝ ΠΛΕΩΝ
ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ ΤΟ ΕΣΠΕΡΑΣ
ΨΑΛΛΕΤΑΙ Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ**

Ψαλλομένου τού γ' «'Οτε οι ένδοξοι Μαθηταί...», χατέρχεται ο Πατριάρχης ή ο Αρχιερεύς του θρόνου, και εισέρχεται εις τό Ιερόν Βήμα, και ενδύεται Ωμώφορον και Επιτραχήλιον, προς ανάγνωσιν του κατά Ιωάννην Α. Ευαγγελίου της Διαθήκης. Πληρουμένου δε τούτου, φάλλεται το παρόν.

Ἅχος Δι

Μετά την ανάγνωσιν του Ευαγγελίου υπό του Ιερέως, Ο Α. Χορός φάλλει αργώς, το: «Δόξα τη μακροθυμίᾳ σου Κύριε δόξα σοι», όπερ φάλλεται εις το τέλος εκάστου Ευαγγελίου, εναλλάξ υπό των χορών.

1

σοι

Ευθύς ο Α. Χορός, άρχεται φάλλων το:

Δ
22

A. Αντίφωνον Ῥχος λ π β Νη χ

This image shows folio 10v of a medieval manuscript. The page contains musical notation on four-line red staves, with Gothic script labels indicating pitch (e.g., **F**, **B**, **C**, **D**, **E**, **G**, **A**) and rhythm (e.g., **l**, **ll**, **l'l**). The text is written in two columns, with some words in red ink. A large red initial 'H' is at the top left. The script is a clear Gothic hand.

Ο Α. Χορός

Ως υμνογράφοι των Αντιφώνων και των Καθισμάτων των Αγίων Παθών, φέρονται κατά πάσαν πιθανότητα, οι Σαββαϊτες και οι Στουδίτες υμνωδοί, κατά τον Παναγιώτην Τρεμπέλα.

Αντίφωνον Γ. Ῥχος

Ο Β. Χορός

(M) (Δ)
Διαχειρίζεται τον θρόνον την εγέρσιν επιτάσσει των
(B) αιώνια φιλακίαν θρωνών ων περιβάλλει δε πάρα νο
(Π) μοσική ουδείς οὐκέτη βουλεύει ληθηθή συνειπει
(Γ) ε ε ε ε γατ

Αντίφωνον Δ. Ἡχος λὶ οἱ Πα

Ο Β. Χορός

π (Π) οι
 η με ρον ο Ι ου δας κα τα λιμ πα νει τον Δι
 δα σκα α λον και πα ρα λαμ βα α νει το ον δι ε α α
 α α α βο ο ο ο λον τη φλου ται τω πα θει της
 φι λαρ γυ υ ρι ε ε ας εκ πι πτει του φω το ο
 ο ος ο ο ε σκο ο τι σμε ε ε νος πως γαρ η δυ

Αντίφωνον Ε. Ἡχος λὶ οἱ Πα

Ο Β. Χορός

π (Π) οι
 ο μα θη της του Δι ε ε δα α σκα α α λον συ
 νε φω ω νει τη ην τι ε ε μην και τρι α χον
 ρα δους α αυ τον τοις α νο ο μοι οις εις θα α α
 Αντίφωνον Ζ. Ἡχος λὶ ι Νῃ

Ο Α. Χορός

η (Ν) οι
 Τοις συλ λα βου σι σε πα ρα α νο ο ο μοις α νε
 χο με νος ου τως ε βο ας Κυ υ υ ρι ε ε ε
 Ει και ε πα τα ξα τε τον ποι οι με ε ε να και δι

ε σκορ πι σα α τε τα δω δε χα προ βα α τα α τους Μα
(Π) 3 (Ν) 3 (Π)
(Κ) ν Αγ γε ε ε ε λων δι αλ λα μα α χρο θυ υ μω δι ι

Αντίφωνον Η. Ἡχος Δι

Ο Β. Χορός

Ει πα τε πα ρα νο ο μοι Τι η χου σα τε πα ρα του
(Μ) (Β) Σω τη ρος η η μων ου νο μον ε ξε θε ε το χαι
(Δ) (Γ) (Β) πως ουν ε λο γι σα α σθε Πι λα τω πα α α ρα δου ου

Αντίφωνον Θ. Ἡχος Γα

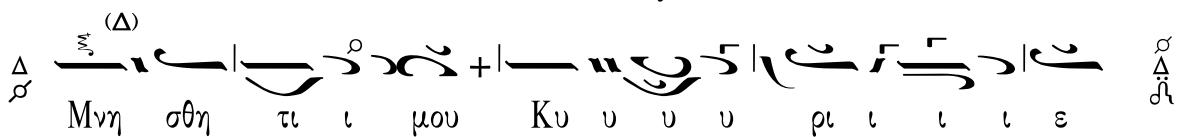
Ο Α. Χορός

Ε ε στη σαν τα τρι α χον τα αρ γυ ρι α την τι
(Γ) (Π) (Γ) μην του τε τι μη με γου ο ον ε τι μη σαν το
Αντίφωνον Ι. Ἡχος Λι Πια

Ο Β. Χορός

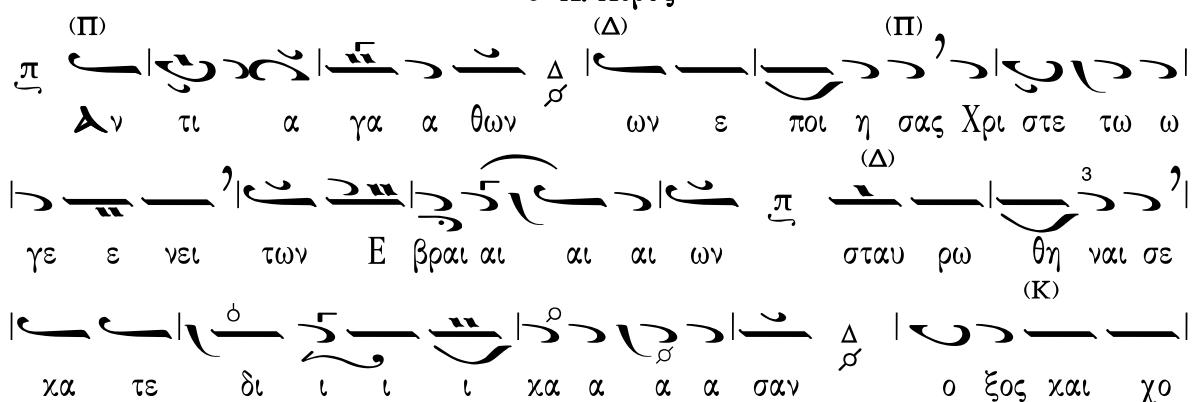
Ο α να βαλ λο με νος φως ως ι μα α τι ι ον
(Π) (Δ) 3 (Π) 3 (Π)
(Π) γυ μνος εις χρι ι σιν ι στα α α το χαι εν σι
(Δ) (Π) (Ν) ι σθη ο η λι ι ος ε σχο ο ο τα α α α α
(Π) ζο ο ο με ε ε ε γον ον τρε ε ε ε μει

Και ἄλλως

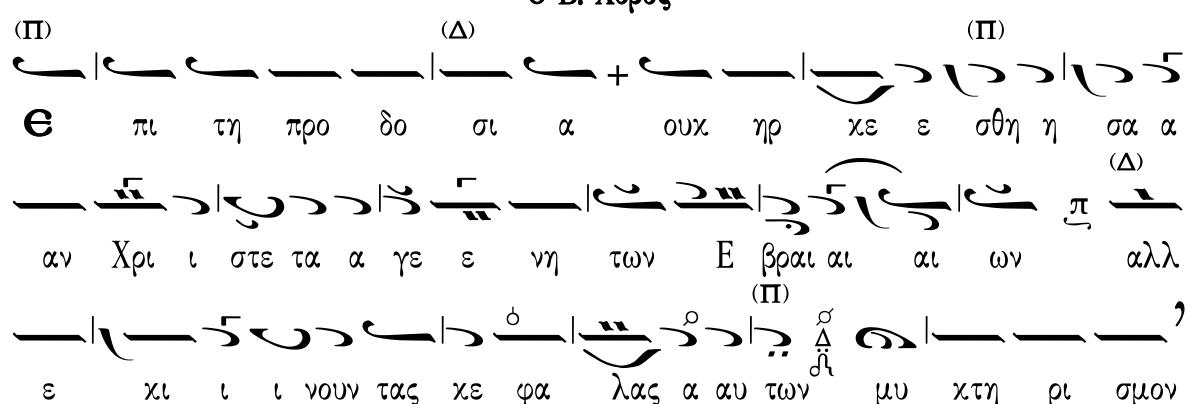

Αντίφωνον IA. Ἡχος πτ. π

Ο Α. Χορός

Ο Β. Χορός

Ο Α. Χορός

Αντίφωνον ΙΒ. Ἡχος π̄ δι Νη

Ο Α. Χορός

η Τα δε ε λε ε ε γει Κυ ρι ι ο ος τοις Ι
 * χα χει να με δο ο ξα σου ου σι ι συν τω Πα
 τρι ι χαι αι αι τω Πνε ε ε ευ μα α α τι
 δη

Ο Β. Χορός

η Ση με ρον του Να ου το χα τα πε τα α σμα εις ε λεγ
 χον ρη γνυ υ ται αι των πα α ρα γο ο ο μων
 δη

Ο Α. Χορός

η Οι νο μο θε ται του ου Ι σρα α ηλ δη Ι ου δαι οι
 λων βο α α α προ ος υ υ υ μας δη Ι δε να
 του α νε ε ε στη δη Μη πλα να σθε η Ι ου δαι
 ο φως ν' χαι η ει ει ρη η η νη του Κο ο ο ο σμου δη

Ο Α. Χορός, το Κάθισμα

Ἡχος π̄ δι Νη

η Ο τε πα ρε στης τω Κα ι α φα α ο Θε ε ος δη

(Δ) (Π) (Γ)

ρα νι αι δυ να μεις εκ του φο βου ε σα α λευ θη η σαν
Αντίφωνον ΙΙ. Ηχος Απ π παντας.

Ο Α. Χορός

(Δ)

π παντας παντας παντας παντας παντας παντας παντας
Το α θροι σμα τω ω ων Ι ε ε ου ου δαι ων τω
Πι λα τω η τη σα αν το σταυ ρω θη η ναι αι αι σε Ku
η η λευ θε ε ε ρω ω ω ω σαν χαι σε τον

Ο Β. Χορός

(Κ) (Δ)

Ον παν τα φρι ισ σει ει ει χαι αι τρε ε ε ε μει χαι
α μιν χαι Θε ου ου σο φι ε ε ε αν οι Ι ε
ρεις ερ ρα α πι ε σαν χαι ε δω χαν αυ τω χο ο λην

(Δ)

Δο ξα Πα τρι χαι Γι ω χαι Α γι ω Πνευ μα
τι Και νυν χαι α ει χαι εις τους αι ω νας των αι

Γ

ω νων Α μην
Θε ο το χε η τε χου σα δι α λο γου υ περ
λο ο ο γον τον Κτι στην τον ε δι ον αυ τον δυ

|τε+τα—τυτατη||
 σω πει σω σαι τας ψυ χας η η μω ων

Σ

Αντίφωνον ΙΔ. Ἡχος λ π Νῃ

Ο Β. Χορός

|ντυτασ||ν τατη,τυτατη||
 κυ ρι ε ο τον Λη στην συ νο δοι πο ο ρον
 λα α βων * τον εν αι μα τι χει ει ει ρας μο ο λυ

Και άλλως

*|τατητατη||τατητατη||
 τον εν αι μα τι χει ει ρας μο λυ υ υ να α αν

|τα||
 τα

Ο Α. Χορός

|τυτασ||τατη||
 Μι χραν φω ω νην α φη χεν ο Λη στη ης ε εν τω σταυ
 ρω με γα λη ην πι στιν ε ε ευ ρε ε μι α
 α ρο πη ε σω ω ω θη ν και πρω τος Πα ρα δει

Εις το σημείον τούτο, γίνεται η εκ του Ιερού Βήματος έξοδος του Εσταυρωμένου, του φέροντος αυτόν ιερωμένου, και εκφωνούντος το: « Σήμερον χρεμάται επί ξύλου....»

Ποίημα, κατά πάσαν πιθανότητα, των Σαββαϊτών και των Στουδιτών υμνωδών.

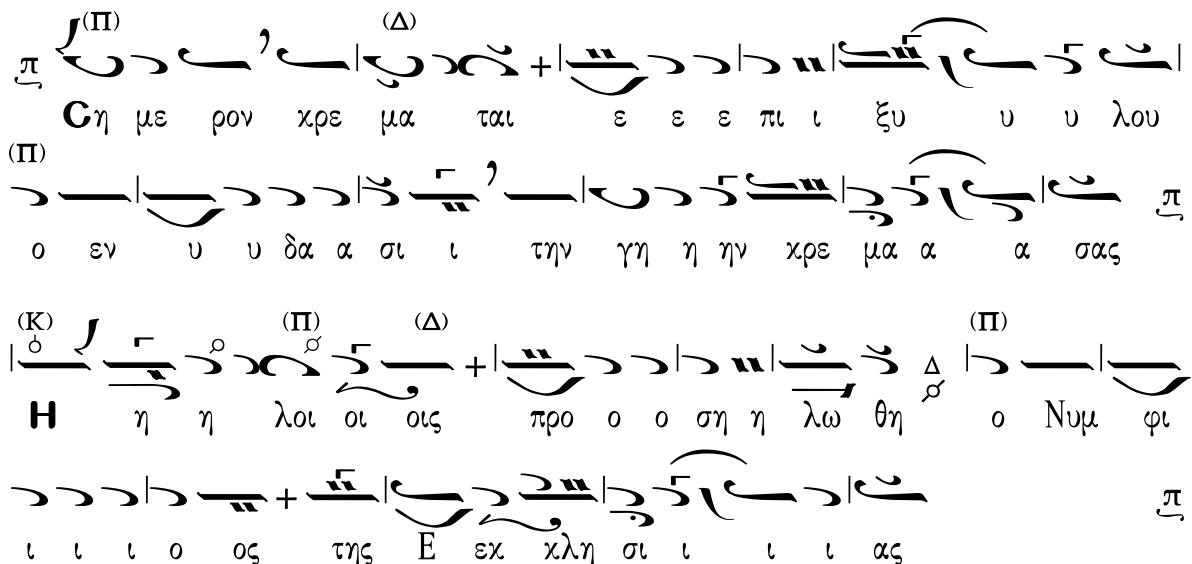
|χητατητατητατη||
 Κη με ρον χρε μα ται ε πι ξυ υ λου ο εν υ δα
 σι την γην χρε μα α σας |χητατητατητατη||
 σι την γην χρε μα α σας |χητατητατητατη||

 Σ λου^λ ο εν υ δα σι την γην χρε μα α σας ³**Ση** με
 ρον χρε μα ται ε πι ξυ υ λου^λ ο εν υ δα σι την γην
Αντίφωνον ΙΕ. Ἡχος ^λ τ. ^πΠα

Ο Α. Χορός

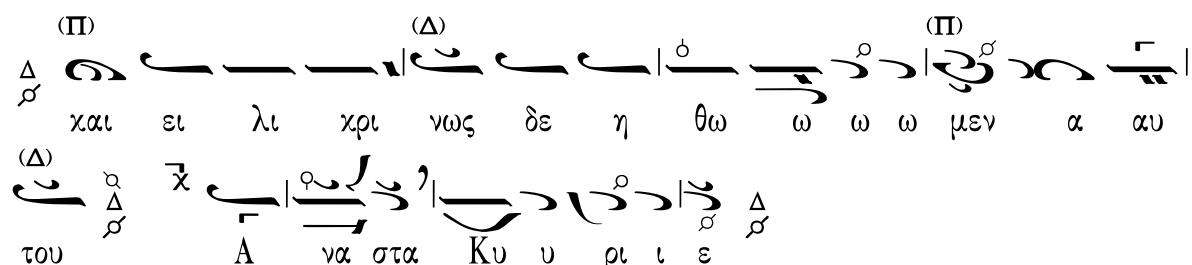
Το Ιδιόμελο τούτο φάλλεται ολόκληρο υπό του Α. Χορού, δίχως επανάληψη εις το «Σήμερον κρεμάται επὶ ξύλου» και εις το «Προσκυνούμεν σου τα Πάθη Χριστέ».

 Ση με ρον χρε μα ται ε ε ε πι ι ξυ υ υ λου
 ο εν υ υ δα α σι ι την γη γην χρε μα α α σας

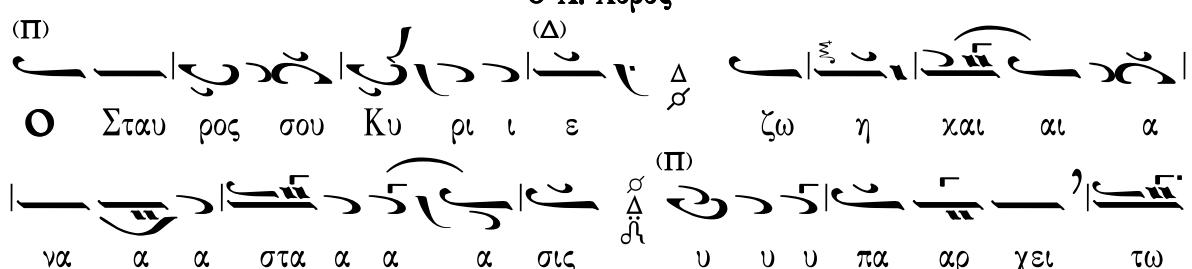
 Η η η λοι οι οις προ ο ο ση η λω θη ο Νυμ φι
 ι ι ι ο ος της Ε εκ χλη σι ι ι ι ας

Ο Β. Χορός

 και ει λι χρι νως δε γη θω ω ω ω μεν α αυ
 του Α να στα Κυ υ ρι ι ε

Ο Α. Χορός

 Ο Σταυ ρος σου Κυ ρι ι ε ζω η και αι α
 να α α στα α α α σις ³ πα αρ χει τω

Ο Β. Χορός

^(Δ) Δοξα Πατρι και γιω χαι Αγιω Πνευμα
 τι **Kαι νυν** και α ει και εις τους αι ωνας των αι
 ωνων Α μην
 Ο ρωσα σε ε κρε μα με νον Χριστε η σε χυη σα σα
 α νε βο ο ο α Τι το ξε νον ο ρω μυ

Ο Α. Χορός, άρχεται φάλλων τους Μακαρισμούς. Ποίημα Ιωάννου του Δαμασκηνού.

Ηχος δια χε

Εν τη βασι λει α σου μην σθη τι η μων Κυρι ε ο ταν ελ θης εν τη βασι λει α σου Μα

Ο Β. Χορός

Μακαρι πι οι οι πενθουν τες ο τι αυτοι παρα
 κλη θησον ται

Ο Α. Χορός

Μακαρι πι οι οι πραεις ο τι αυτοι κληρονομησον την γην
 Δια αξι λου ο Αδαμ Παρα δει σου γε ε ε γο

(N) (B)

γεν α ποι χος λ ζε δι α ξυ λου δε σταυ ρου ο Λη στης Πα
 ρα α α δει σον ω κη σεν ο μεν γαρ γεν σα με νος

Ο Α. Χορός

(B)

Δο ο ξα Πα τρι και γι ω Δι και Α γι ω Πνευ μα τι
 Το ον Πα τε ρα και γι ον και το Πνευ μα πα α αν τες
 το α γι ον ο μο φρο νως οι πι στοι δο ξο λο γειν

Ἐπειτα ο Α' χορός ἀρχεται τον Κανόνα, ο οποίος είναι ποίημα Κοσμά μοναχού του Μελωδού, του οποίου η Ακροστιχίς, «ΠΡΟΣΑΒΒΑΤΟΝ ΤΕ.»

ΩΔΗ Ε' Ο Ειρμός.

Ηχος Δι Σ π

Αρχεται Ο Α' Χορός.

(B) (M) (Δ) (B)

Προς σε ορ θρι ι ζω τον δι ευ σπλαγ χνι ι αν σε αυ
 τον τω πε σον τι κε νω σαν τα α α τρε πτως και με χρι πα

ο Α' Χορός τον Ειρμόν της Ε' Ωδής ως Καταβασίαν, με κατάληξιν:

φι λα αν θρω πε ε ε ε ε

Ο Ιερεύς, Μικράν Συναπτήν, ο Αναγνώστης, Αμήν. Τον δι ημάς Σταυρωθέντα, τον Οίχον το Μηνολόγιον και το Υπόμνημα του Τριωδίου.

ΩΔΗ Η' Ο Ειρμός

Αρχεται Ο Β. Χορός.

(Δ) (B) (Δ) (Γ) (Δ)

Στη λην κα κι ας α αν τι θε ου Παι δες θει ει ει οι

(B) (Δ)

παρε ε δειγ μα τι σαν κα τα Χρι στου δε φρυ ατ το με

Ο Ιερεύς: Την Θεοτόκον και μητέρα του φωτός, εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνωμεν.

’ΩΔΗ Θ.’ Ο Ειρμός.

’Αρχεται ο Α. Χορός.

(B) (Π) (Δ)

Την τι μι ω τε ε ραν των Χε ρου βιμ δι και εν δο

(Γ) (B) (Γ)

ξο τε ραν α συγ χρι ι ι τως τω ων Σε ρα φιμ την

(Δ) (Γ) (B) (Δ)

α δι α φθο ρως Θε ον Λο γο ον τε χου σαν την ον τως

Ο Ιερεύς: Μικράν Συναπτήν και ακολούθως:

Ο Α. Χορός, το ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΟΝ

Ἵχος Γα

(Γ) (Π) π
λ μην Τον Λη στην αυ θη με ρο ο ο ο ο ον

(N) (Γ) π
του Πα ρα δει σου η ξι ω ω σας Κυ υ ρι ε χα

Ο Ιερεύς: Το Θ. Ευαγγέλιον.

ΕΙC ΤΟΥC ΛΙΝΟΥC

Ἵχος Γα

(Γ) (Π) π
η ιε Πα σα πνο η αι νε σα α τω το ον Κυ ρι ι ον

(Γ) (Κ) π
Αι νει ει τε τον Κυ ρι ον εκ τω ων Ου ρα νων

Ο Α. Χορός

Λι γει τε αυ τον ε πι ταις δυ να στει αις αυ
του ³ κ ρ α τε αυ τον κα τα το πλη θος της με γα λω
πι ³
ω συ νης αυ του

Ποίημα, Βυζαντίου (αγνώστων λοιπών στοιχείων).

Δυ υ ο και πο νη ρα ε ποι γ σεν ο πρω το το
χος νι ος μου Ι σρα ηλ ε με ε εγ κα τε λει πε πη
γη ην υ δα τος ζω ης και ω ρυ ξεν ε αυ τω φρε ε αρ

Ο Α. Χορός

Λι γει τε αυ τον εν τυμ πα γω και χο ρω αι
νει τε αυ τον εν χορ δαι αις και ορ γα α νω
πι ³

Ποίημα, Θεοδώρου του Στουδίου (829 μ.Χ.)

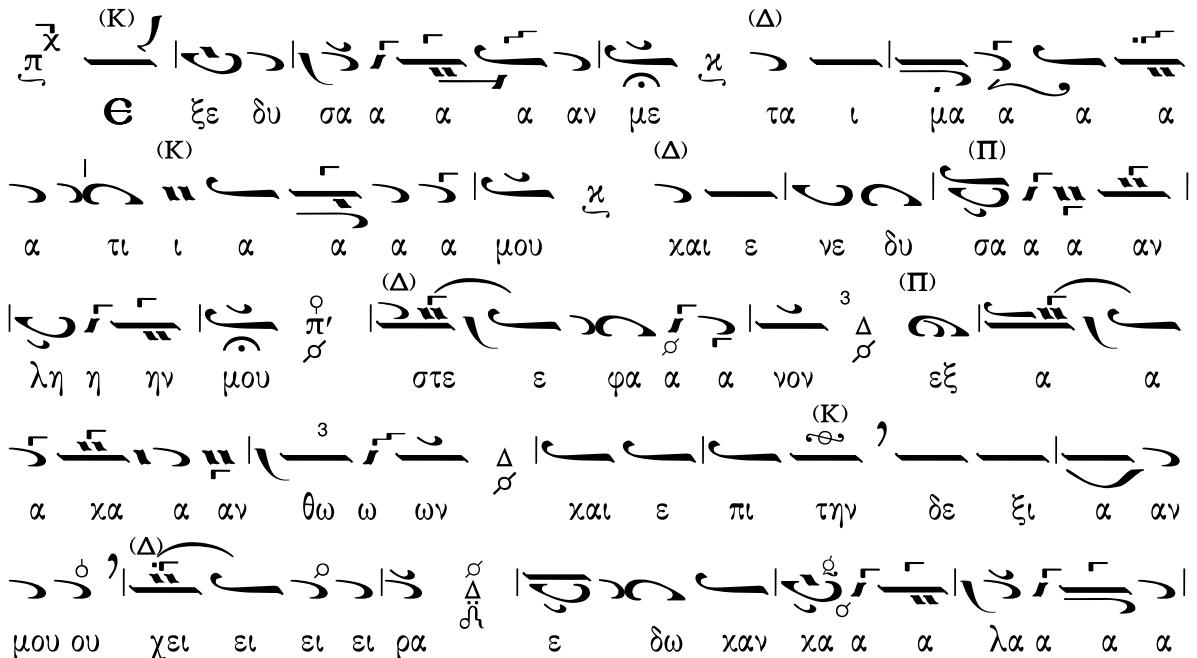
Ε κα στον με λος της α γι ας σου σαρ χος α τι μι αν δι
η μας υ πε μει ει νε τας α καν θας η κε φα λη η
ο ψις τα εμ πι σμα τα αι σι α γο νες τα ρα α πι σμα

Δοξαστικό των Αίνων.

Ποίημα χατά πάσαν πιθανότητα των Σαββαϊτών, ή των Στουδιτών υμνογράφων.

Τό αυτό, εκλογή ΦΩΤΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

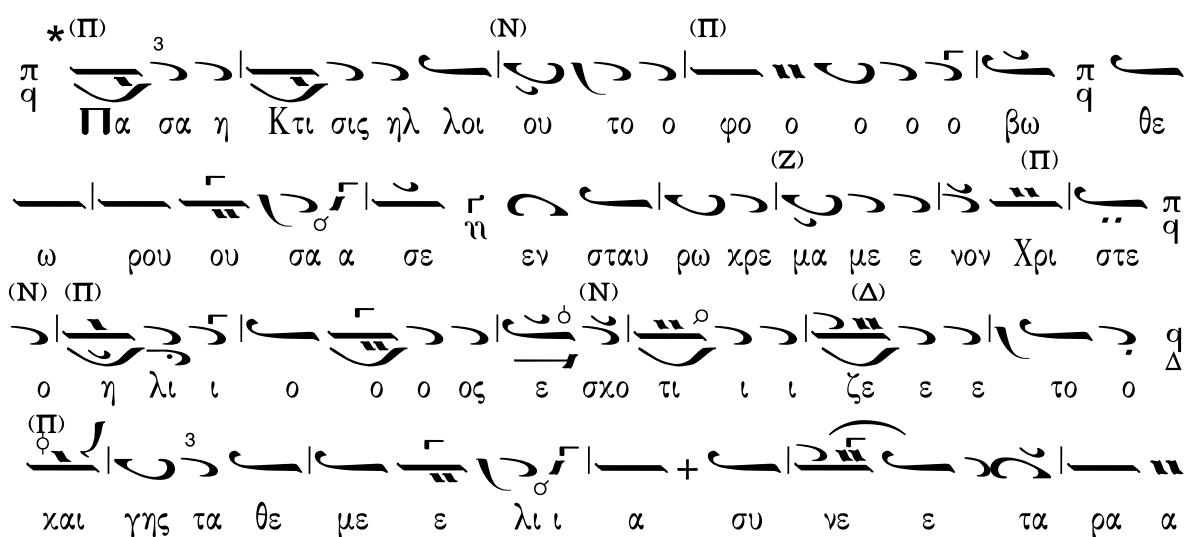
χατά μίμησιν, ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (1787-1887) Πρωτοφάλτου Σμύρνης

Ευθύς ἀρχεται των Αποστίχων, ο Β. Χορός

Στιχηρά, Ιδιόμελα. Ἀγνωστος ο ποιητής του παρόντος.

Ἐχος ♩ π^ο

Ποίημα, Λέοντος του Σοφού και Δεσπότου (911 μ. Χ.)

(B)

Κη με ρον σε θε ω ω ρου ου ου σα η α με ε εμ πτο
 ο ος παρ θε ε νος εν Σταυ ρω ω Λο ο γε ε α ναρ
 η η τρω ω ω α σπλα αγ χνα ε τε τρω ω το την χαρ
 δι ι ι αν πι ι χρω ως χαι στε να α ζου ου σα
 ο δυ νη η ρως εκ βα α α θους ψυ υ χη ης πα

(Δ)

(Γ)

(N)

(Δ)

Ο Α. Χορός

(Δ)

Ο δε θε ος Βα σι λευς η μων προ αι ω νων ειρ
 γα σα το σω τη ρι αν εν με σω τη ης γης

(Γ)

(B)

(Δ)

(Δ)

Εχλογή Φωτηθεοδωρακοπούλου

(M)

Κυ υ υ υ ρι ι ι ε ν | α να βαι νον το ο ος

(N)

σου ου εν τω στα αυ ρω ω ω ω ω φο βο

(II)

ος χαι τρο ο ο μο ος ε πε πε σε ε ε ε

(P)

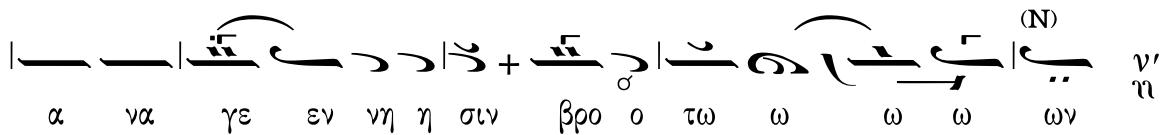
δε Α α α α δη η ε πε τρε ε πες α να

(II)

πεμ πειν του ου ου ους δε σμι ι ι ι ου ους ν οις

(N)

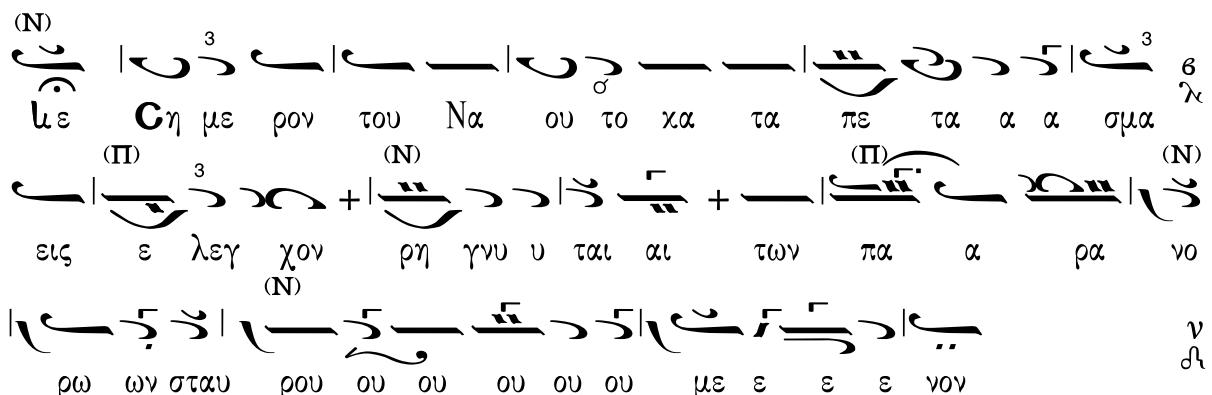
(Δ)

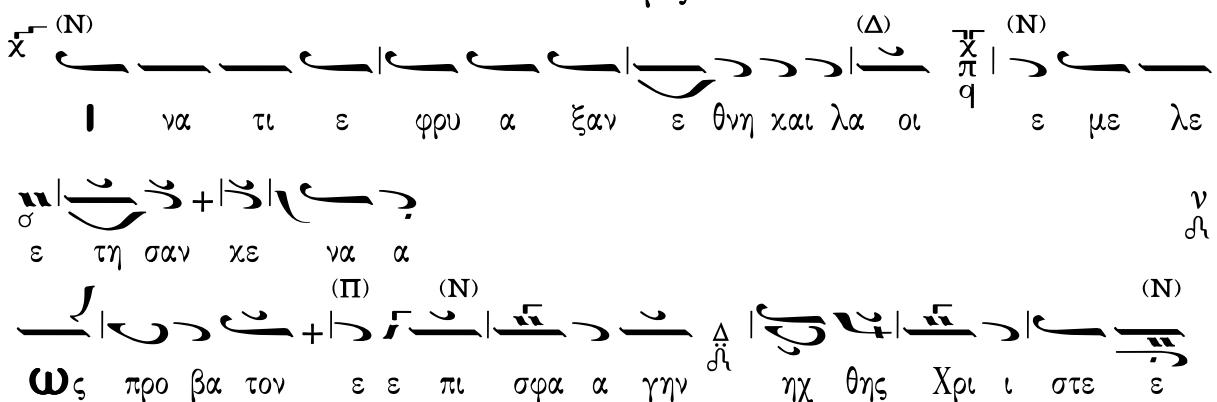
Η τεχνική διασκευή της Ελληνικής μουσικής εχρησίμευσεν ως βάσις της Εκκλησαστικής μουσικής, η δε παρ' ημίν ιερά μουσική θυγάτηρ γνησία τυγχάνει της αρχαίας και ό,τι έχει αύτη εκ της αρχαίας γενεαλογείται, καθ' αιστορούσι και τα συγγράμματα των πρώτων Πατέρων και Διδασκάλων της Εκκλησίας.
(Γεώργιος Παπαδόπουλος (1862-1938). Μέγας πρωτέχδικος της Μ.τ. Χ.Ε, ονομαστός μουσικοϊστοριοδίφης).

**ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟ ΠΡΩΙ
ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΩΡΩΝ**

Ο Α. Χορός Ἡχος λ π Δ Νη

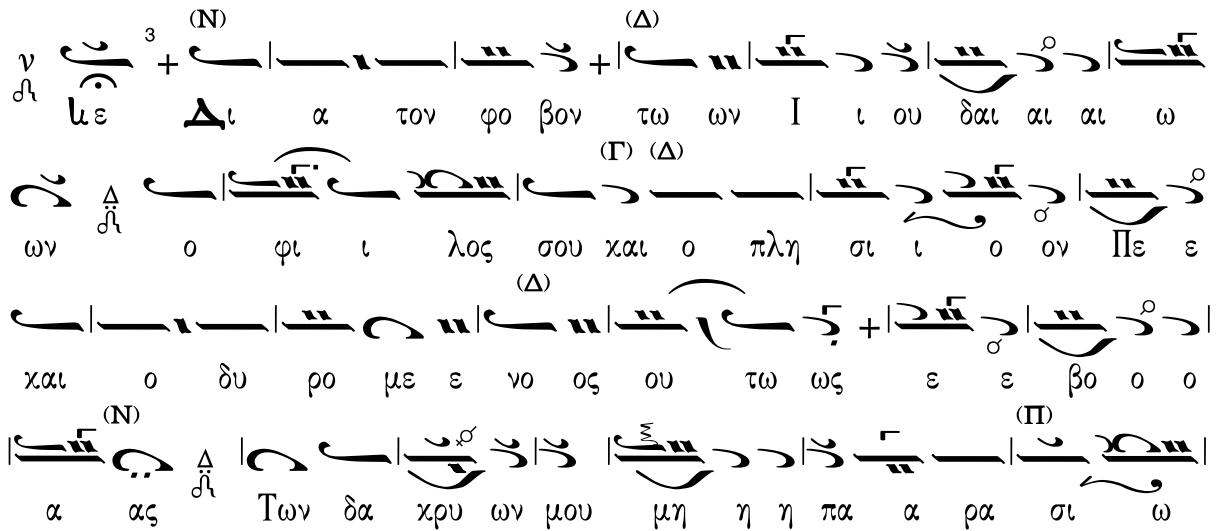
Ο Β. Χορός

Όλοι οι ύμνοι των Ωρών της Μεγάλης Παρασκευής φαίνεται να είναι ποιήματα Συμεών του Μεταφραστού (β. ήμισυ του Ι. αιώνος), κατά δε τον Παναγιώτην Τρεμπέλα, είναι μάλλον μεταφράσεις από την Συροϊαχοβιτικήν.

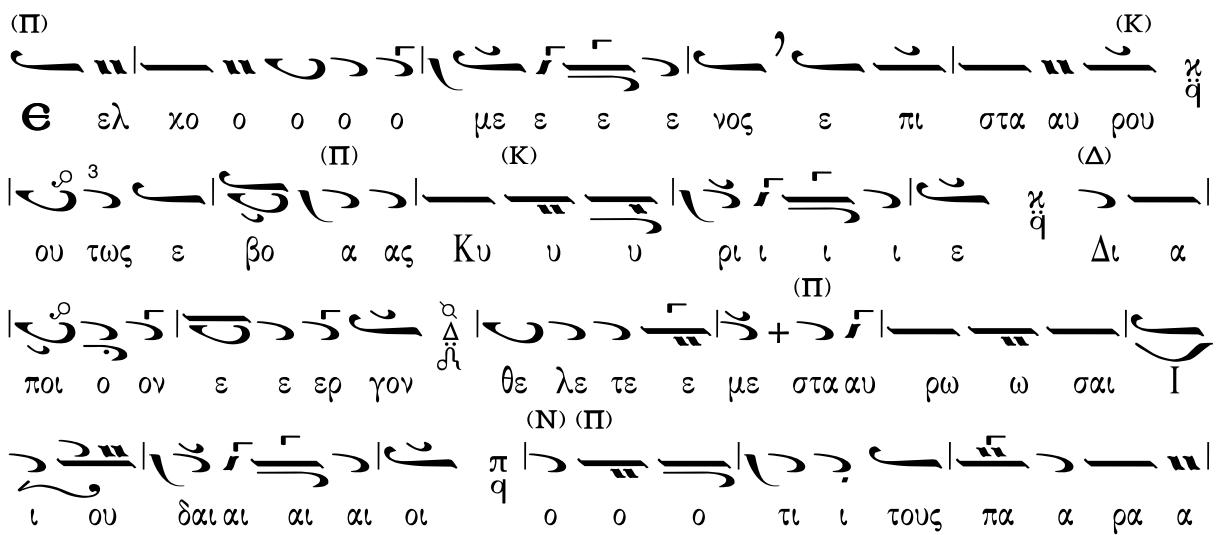
ΩΡΑ Γ. Ο Β. Χορός

΄Ηχος π̄ δι Νη

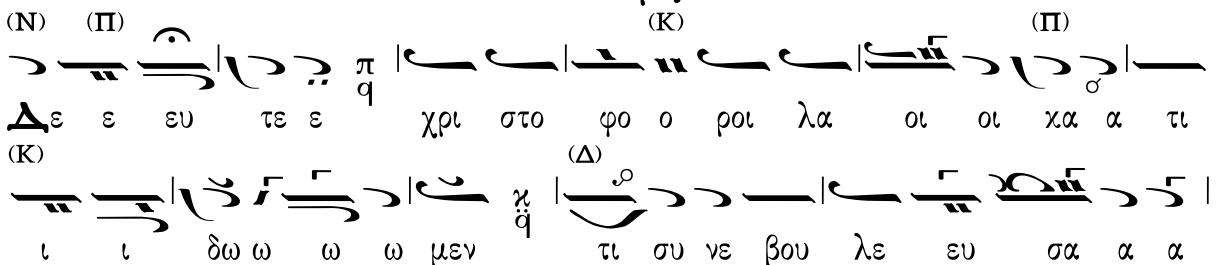

Ο Β. Χορός

΄Ηχος π̄ η Πα

Ο Α. Χορός

ΩΠΑ Θ. Ο Β. Χορός
΄Ηχος Π Γα (Βαρύς)

(Γ) | Λεπτός Κάτιστας | Δεσμός | Τελείωσης |
 Λε Θαμβος η η η ην χα τι ι δειν τον ου ρα νου ου
 (Τ) | Σταύρωσης | Επιτάφιος | Σταύρωσης |
 ου χαι γη η ης Ποι η τη ην ε πι Σταυρου χρε ε
 (Π) | Σταύρωσης | Κατατακτήσης | Ανατακτήσης |
 μα α με ε νον η η η η λι ι ον σκο ο ο τι

Εις το σημείον τουτο, ο Κανονάρχης προ του Εσταυρωμένου απαγγέλει εμμελώς το:
 «Σήμερον χρεμάται επί ξύλου....»(υπό τύπον Αποστόλου, σε χλίτειον μέλος) ως εξής:

Χ γη με ρον χρε μα α ται ε πι ξυ υ υ λουου
 ο εν υ δα σι την γη ην χρε μα α σας γη μερον
 χρε μα α ται ε πι ξυ υ λου ο εν υ δα σι την γην
 υ δα σι την γην χρε μα σας Κτε φα νον εξ α καν
 θων πε ρι τι ι θε ται ο των Αγ γε λων Βα σι λευς
 Ψευ δη πορ φυ ραν πε ρι βαλ λε ται ο πε ρι βα αλ λων
 τον ου ρα νον εν νε φε λαις Ρα πι σμα χα τε δε ε ε
 ε ε ξα το ο εν Ι ορ δα νη ε λευ θε ρω ω
 Ήχος Π Πα

Ο Α. Χορός

Π (Π) | Σταύρωσης | Επιτάφιος | Σταύρωσης |
 γη με ε ρον χρε μα ται αι αι ε ε ε πι ι ξυ υ

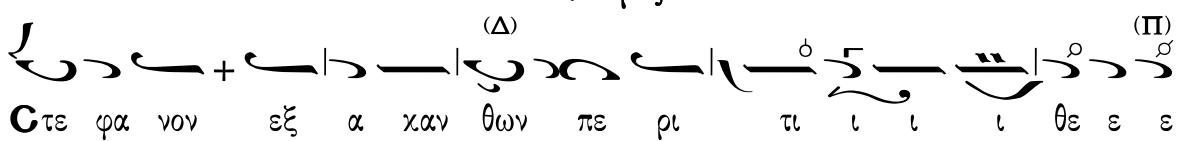

α α σας

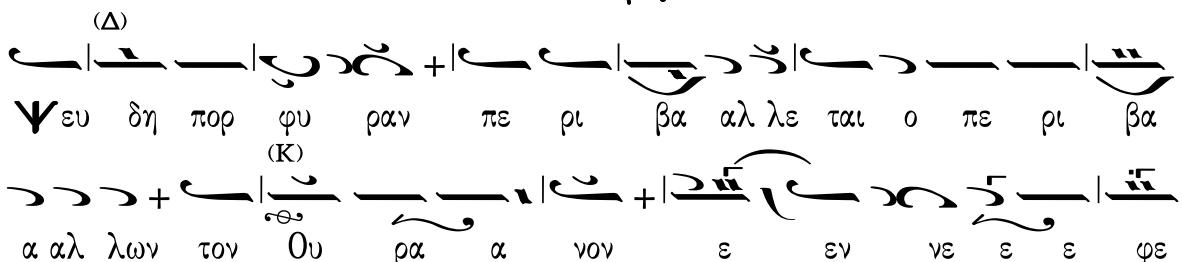
(εκ τρίτου)

π

Ο Β. Χορός

Ο Α. Χορός

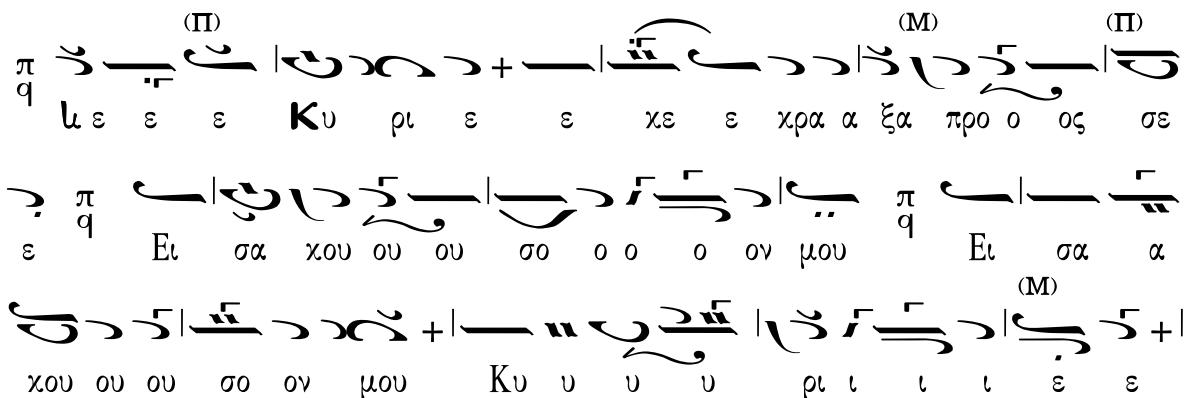

ε ε ε λαι

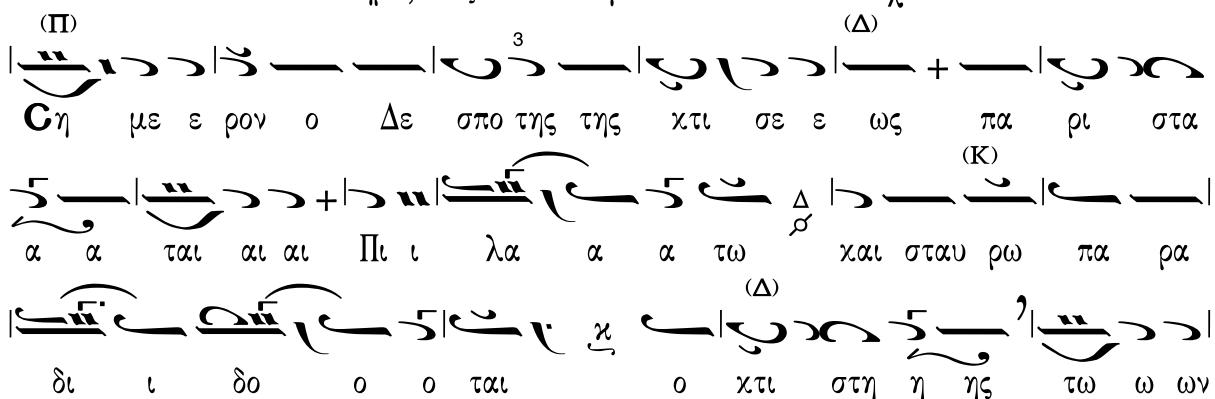
χ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΕСПΕΡΙΝΟΥ

Ηχος ḥ πλ

Ποίημα, Βυζαντίου (αγνώστων λοιπών στοιχείων).

Ο Α. Χορός

Ποίημα, Θεοφάνους πρωτοθρόνου του Γραπτού.

Και άλλως

Οι χοροί συγεννούμενοι, φάλλουν το Δοξαστικό,

«Σε τόν αναβαλλόμενον το φώς....»

(άγνωστος ο ποιητής του παρόντος)

Εχλογή: Φώτη Θεοδωραχόπουλου,

επί τη βάσει των μουσικών γραμμών ΠΕΤΡΟΥ του ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ

Ήχος λ ḥ Πα

ΤΗ ΛΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟ ΕΣΠΕΡΑΣ
ΨΑΛΛΕΤΑΙ Ο ΟΡΘΡΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ

Ευλογήσαντος του Ιερέως, ο Αναγώστης: Αμήν, το τρισάγιον. Ο Ιερεύς: Ὁτι σου εστίν η βασιλεία και η δύναμις και η δόξα.... Ο Αναγνώστης: Σώσον Κύριε τον λαόν σου..... και ακολουθεί ο Εξάφαλμος. Ο Ιερεύς: Την Μεγάλην Συναπτήν, και ακολουθως ο Α. Χορός

* Ἡχος Δι

Ο Αναγνώστης, τον Ν. Ψαλμόν, χύμα.
Μετά τον Ν. φαλμόν φάλλεται ο παρών Κανών, σε σύντομο ειρμολογικό μέλος, ο οποίος είναι ποίημα από Α Ωδής έως ΣΤ. Μάρκου Επισκόπου Ιδρούντος, οι δέ Ειρμοί, ποίημα

Κασσιανής Μοναχής . Από δέ ΣΤ. Ωδής και εφεξής , ποίημα Κοσμά του Αγιοπολίτου Επισκόπου Μαϊουμά της Γάζης.
'Ολος δε ο Κανών , ἀνευ των Ειρμών , φέρει την Ακροστιχίδα :

«ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΔΕ ΣΑΒΒΑΤΟΝ ΜΕΛΠΩ ΜΕΓΑ».

ΩΔΗ Α'. Ἀρχεται ο Α. Χορός

Ὕχος πτ ω Βου π

| Δ (Δ) (B) (Δ) 3 | Δ
Κυ μα τι θα λα ασ σης τον χρυ φαν τα πα α α
(Γ) (B) (Δ) (B)
λαι δι ω χτην τυ ραν νον υ πο γη ης ε χρυ φαν των σε
(Δ) (Γ)
σω σμε νω ων οι Παι δες αλλ η μεις ως αι Νε α νι δες
'ΩΔΗ Γ'

Ἀρχεται ο Α. Χορός

| Δ 3 (B) (Γ) 3 (N)
Ce τον ε πι υ δα των χρε μα σαν τα πα α σαν την
(Δ) 3 (B) 3 (Δ) 3 (B)
γην α σχε ε τως η Κτι σις χα α τι δου σα εν τω Κρα νι

'ΩΔΗ Ε'
Ἀρχεται ο Α. Χορός

* (M) (B) (M) (Δ) 3
Θε ο φα νει ας σου Χρι στε της προς η μας συμπα
(B) ** (Δ) (B)
θως γε ε νο με νης H σα i ας φως i δων α νε σπε
(Γ) (B) (M)
ρον εκ νυ χτος ορ θρι i i σας ε χραυ γα ζεν A να στη

ΩΔΗ ΣΤ' Ἀρχεται ο Β.Χορός

(B) Κυνε σγε ε θη αλλ ου χα τε σγε θη στερ νοις
 Χη τω οις Ι ω νας σου γαρ τον τυ πον φε ρων του πα
 θον τος και τα φη δο θε ε εν τος ως εκ θα λα α
 (N)

ΩΔΗ Ζ' Ἀρχεται ο Α.Χορός

(Δ) Λ φρα στον θα αυ μα ο εν χα μι ι ι γω ρυ σα
 με νος τους ο σι ι ι ου ους Παι δας εκ φλο γος εν

ΩΔΗ Η' Ἀρχεται ο Β.Χορός

(M) Ε χ στη θι φριτ των ου ρα νε και σα λευ θη τω σαν τα
 (Γ) θε με λι α της γης ι δου γαρ εν νε κροις λο γι ζεται ο

Ο Ιερεύς: Την Θεοτόκον και Μητέρα του φωτός, εν ύμνοις τιμώντες μεγαλύνομεν.

* ΩΔΗ Θ' Ἀρχεται ο Α.Χορός

(Δ) Μη ε πο δυ ρου μου Μη τε ερ χα θο ρω σα εν τα
 φω ον εν γα στρι α νευ σπο ρας συ νε λα βες γι ον
 (M) α να στη η η σο μαι γαρ και δο ξα σθη σο μαι και ο

Ο Ιερεύς: Μικράν συναπτήν, «Ἐτι και ἐτι...»

Οι Χοροί: το Εξαποστειλάριον. «Άγιος Κύριος ο Θεός ημών».

Ὕχος Δι

Ο Α. Χορός και εν συνεχείᾳ ο Β. Χορός το αυτό.

6

Α μην Α γι ος Κυ ρι ος ο ο Θε ο ος η μων

Το τρίτο

Ο Α. Χορός: Δι

Α γι ος Κυ υ ρι ος

Ο Β. Χορός: Δι

ο Θε ος η μω ω ων

ΕΙC ΤΟΥC ΛΙΝΟΥC

Ὕχος Δι

+

Ση με ρον συ νε ε ε χει τα α φος τον συ νε χον τα

(N)

α νου ους υ πνοι το η ζω ω η η και Α α δης τρε

(B)

ε ε μει και Α δαμ των δε σμω ω ω ων α πο λυ υ

(B)

Τι το ο ρω με γον θε α α μα τις η πα ρου ου σα κα

(B) (Γ)

α πα θους τε λε σας οι οι οι νο ο ο νο ο μι ι ι αν

(Δ)

ε εν τα α φω ω σα αβ βα τι ι ι ι ζει και

(B)

Δευ τε ι δω μεν την ζω ην η η μων εν τα φω ω ω κει

(B)

με ε νην ι να τους εν τα φοις κει με ε νου ους ζω

(Δ) ποιοι οι η η ση δευ τε ση με ρον τον
 ω ω ο ο ποιοι οι η η ση δευ τε ση με ρον τον

Ο Β. Χορός
 Ἡχος πᾶς Πά

(Π) αι νει τε αυ τον εν κυμ βα λοις ευ η χοις αι
 νει τε αυ τον εν κυμ βα λοις α λα λαγ μου Πα σα
 (Δ) (Π) Η τη σα α το Ι ω ω σηφ το σω μα του ου ου Ι η η
 σου χαι α πε ε θε ε ε το εν τω χαι νω ω αυ

Ο Α. Χορός

(Ζ) (Μ) (Π) (Δ) Τη η ση με ε ρο ο ον μυ στι ι χως ο με ε γα
 α ας Μω ω υ υ υ σης προ ο δι ι ι ε ε
 τυ που ου ου το λε ε ε ε ε ε γων Και ευ λο γη

ΤΩ ΛΓΙΩ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΩ ΣΛΒΡΑΤΩ ΤΟ ΠΡΩΙ

Τελείται ο Εσπερινός μετά της Θείας Λειτουργίας τού Μεγάλου Βασιλείου. Μετά τον Προοιμιακόν φαλμόν και τα ειρηνικά, οι Χοροί φάλλουν το Κεχραγάριον, με τα επόμενα αναστάσιμα στιχηρά.

Ἡχος πᾶς Πά

(Μ) (Π) (Μ) (Π)
 π κε ε ε + κυ ρι ε ε κε κρα ξα α προ ο ος σε ε

ει σα χου σο ο ο ο ο ον μου Ει σα α χου

ου ου σο ον μου Κυ υ υ υ ρι ε ε ε Κυ ρι

Τα επόμενα Ιδιόμελα, ποιήματα, Ιωάννου μοναχού, του Δαμασκηνού

(N) Ση με ρον ο Α δης στε ε ε ε νων βο ο α Συ νε
 φε ε ρε ε ε μοι ει τον εκ Μα ρι ας γεν νη θεν τα α
 Ση με ρον ο Α δης στε ε ε νων βο ο α Κα τε λυ θη
 η μου ου η ε ε ξου σι ε ε α ε δε ξα

Ο Β. Χορός

Ο τι ε χρα ται ω θη το ε λε ος αυ του εφ
 η μας και η α λη θει α του Κυ ρι ου με ε
 ε νει ει εις το ον αι ω ω ω ω να
 Ση με ρον ο Α δης στε ε ε νων βο ο α Κα τε πο
 θη μου το ο χρα α α τος ο Ποι μην ε στα αυ ρω ω ω θη
 χαι τον Α δαμ α α νε ε ε στηη η η σεν ω ων περ
 ε βα α σι ε λε ευ ον ε ε ε στε ρη η μαι και ους κα

Ο Α. Χορός

(III) — | τί | ποτέ | οὐτί | + | τί | ποτέ | οὐτί | — | οὐτί | ποτέ | οὐτί |
 Την ση με ε ρον μυ υ υ στι χως ο με ε γα ας
 (II) | ποτέ | οὐτί | ποτέ | οὐτί | — | ποτέ | οὐτί | ποτέ | οὐτί | + | ποτέ | οὐτί |
 Μω υ υ σης προ δι ι ε ε τυ που ου ου το λε ε
 (K) | ποτέ | οὐτί | ποτέ | οὐτί | + | ποτέ | οὐτί | ποτέ | οὐτί | ποτέ | οὐτί |
 ε ε γων Και ευ λο ο γη σεν ο ο ο θε ο ος
 | ποτέ | οὐτί | ποτέ | οὐτί | + | ποτέ | οὐτί | ποτέ | οὐτί | ποτέ | οὐτί |
 Μο νο γε νης γι ο ος του ου θε ε ε ου δι α

ΣΩΚΡΑΤΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (+1953)
Σύντιμη σημειώση, Φωτη Θεοδωράκοπούλου

Ἡγος Λα

(II) Κε ε Δυ υ υ υ να α α α μις
π q

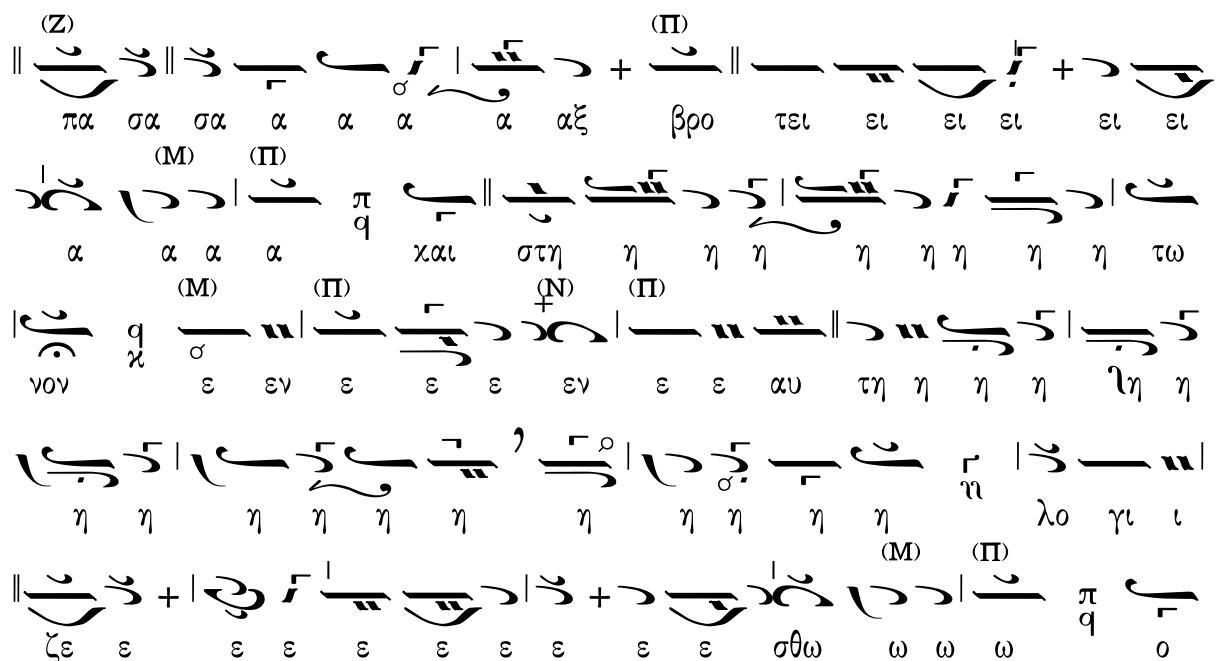
(N) ο 0 0 0 θο 0 0 0 0 0 0 σοι εις Χρι
π q

(II) στο 0 0 0 0 θο 0 0 0 0 0 ον ε βα

πη η η η η η η η η η η η η η η

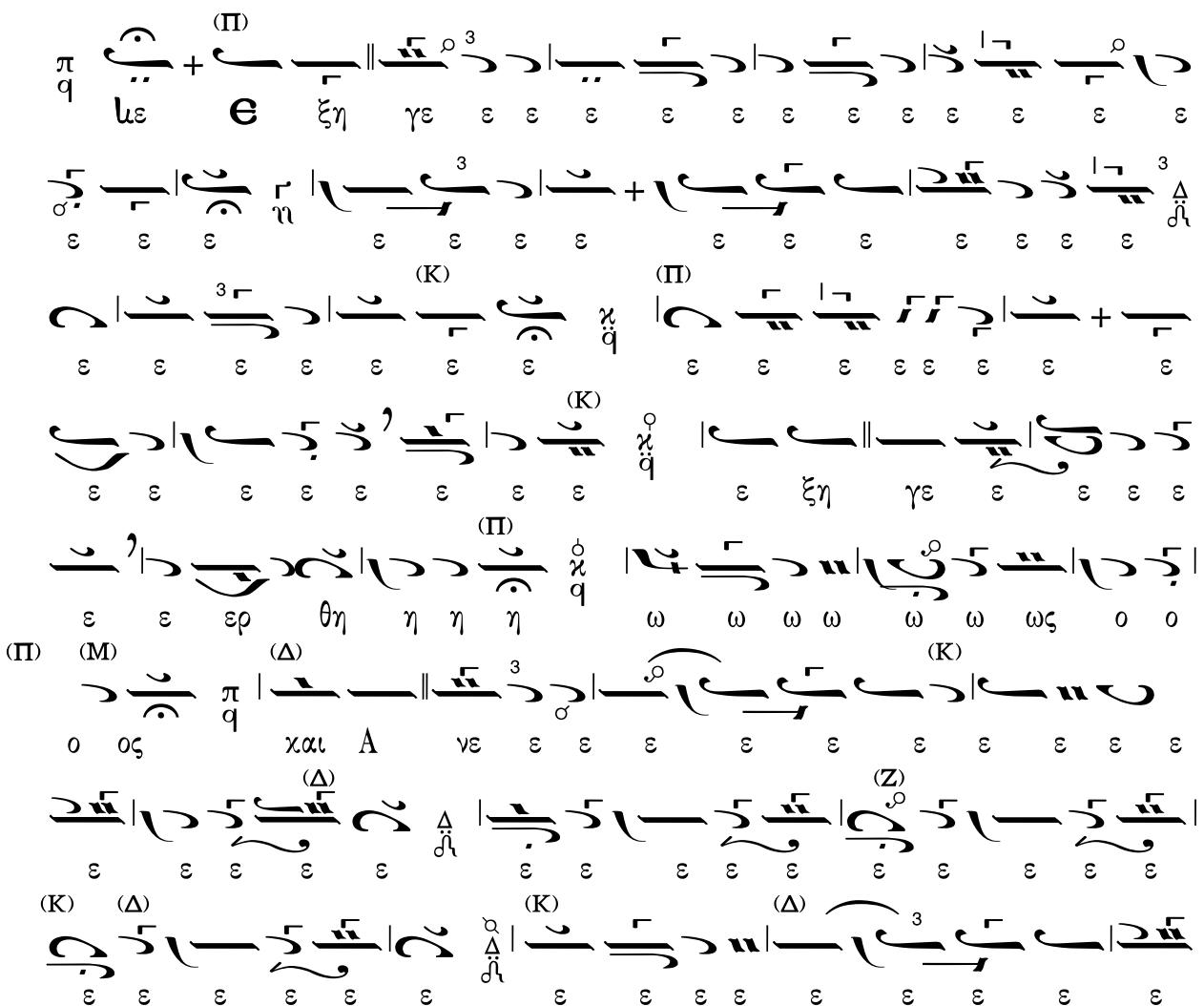
Το αυτό, συντετμημένον παρά ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΧΑΤΖΗΘΕΟΔΩΡΟΥ (+ 1985)

Ἡχος λῃ ḥ Πα

Ἐτερον, εκλογή ΦΩΤΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

$\tilde{H}\chi\circ\lambda_\alpha$.

Τα κατωτέρω, φάλλομεν κατά την διάρκειαν της Θείας Κοινωνίας.
Σύνθεσις ΗΛΙΑ ΠΟΥΓΟΥΝΙΑ, Αρχοντος Αχτουαρίου της Μ.τ.Χ.Ε.

Ἐχος ἦ Πά

(M) χ — 3 — 3 — 3 — π ^(N)
 π α στη θι Κυ ρι ε ο Θε ος μου υ φω
(II) — 3 — 3 — χ | χ — 3 — + — 3 — π
θη τω η χειρ σου μη ε πι λα θη των πε νη η η των
— 3 — 3 — | χ — 3 — π ^(N)
σου ου ει ει εις τε ε ε ε λος π
(II) — 3 — 3 — | χ — 3 — + — 3 — π
ε ξη γε ε ε ε ερ θη ως ο υ πνω ω ω ω
— 3 — 3 — | χ — 3 — π ^(N)
ων Κυ υ ρι ι ι ος χαι α νε στη σω ω ω
— 3 — 3 — | χ — 3 — π ^(N)
ω ω ζω ων η η η μας Αλ λη λου ου ου ι ι
— 3 — | χ — 3 — π ^(N)
ι ι α
 χ — 3 — 3 — | χ — 3 — π ^(M) χ — (II)
ο τι ι δου οι εχ θροι σου η χη σαν χαι οι
— 3 — + — 3 — | χ — 3 — π ^(N)
μι σουν τες σε η η ραν χε ε φα α α λην π
— 3 — 3 — | χ — 3 — π ^(N)
ε ξη γε ε ε ε ερ θη ως ο υ πνω ω ω ω
— 3 — 3 — | χ — 3 — π ^(N)
ων Κυ υ ρι ι ι ος χαι α νε στη σω ω ω

«Η μουσική των αρχαίων Ελλήνων ουδεμίαν μεν έχει σχέσιν προς την σημερινήν των Ευρωπαίων, εξ εναντίας δε είναι αυτή αυτοτάτη, η καθ' ημάς εκκλησιαστική».
(Δημήτριος Βερναρδάκης (1834-1907), μέγας λόγιος και διδάσκαλος του Γένους).

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ			
Πέτρου Πελοποννησίου	Δοξαστάριον	Βουκουρέστι	1820
Πέτρου Πελοποννησίου	Ειρμολόγιον αργών Καταβασιών	Κων/πολις	1825
Πέτρου Πρωτοφάλτου του Βυζαντίου	Σύντομο ειρμολόγιο χαταβασιών	Κων/πολις	1825
Νικολάου Γεωργίου Πρωτοφάλτου Σμύρνης	Δοξαστάριον	Σμύρνη	1868
Κυριακού Φιλοξένους	Λεξικόν της Εκκλησιαστικής Μουσικής	Κων/πολις	1868
Στεφάνου Λαμπαδαρίου	Μουσική Κυφέλη, τόμος β	Κων/πολις	1883
Γεωργίου Ραιδεστηγού	Μεγάλη Εβδομάς	Κων/πολις	1884
Πέτρου Λαμπαδαρίου	Αναστασιματάριον	Κων/πολις	1889
Γεωργίου Βιολάχη	Τυπικόν της Μ. τ.Χ. Εκκλησίας	Αθήνα	1897
Γεωργίου Βιολάχη	Δοξαστάριον Πέτρου Πελοποννησίου	Κων/πολις	1899
Γεωργίου Πρωγάχη	Μουσική Συλλογή α' τόμος Εσπερινός	Κων/πολις	1909
Ιωάννου Πρωτοφάλτου	Ειρμολόγιον Καταβασιών	Κων/πολις	1912
Δημητρίου Σ. Κουτσαρδάχη	Τα Μυρόπνοα Ἀνθη	Πάτρα	1929
Σωκράτη Παπαδόπουλου	Νέα Φόρμιγξ της Εκκλησίας	Θεσ/νίκη	1950
Κωνσταντίνου Πρίγγου	Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάς	Θεσ/νίκη	1952
Αστέριου Δεβρελή	Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάς	Θεσ/νίκη	1968
Πέτρου Γ. Φιλανθίδη	Η Αθωνιάς β. τόμος	Θεσ/νίκη	1978
Αβραάμ Ευθυμιάδη	Υμνολόγιον, Φωναίς Αισίαις β' τόμος, Αχολουθία του Όρθρου	Θεσ/νίκη	1978
Θεοδώρου Γ. Χατζηθεοδώρου	Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάς	Αθήνα	1979
Χαρίλαου Ταλιαδώρου	Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάς	Θεσ/νίκη	1998
Σωτηρίου Αρβανίτη	Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάς	Κοζάνη	2002
Βασιλείου Θ. Κατσιφή	Μορφολογία-ανάπτυξη της Ελληνικής Οχτωηχίας	Αθήνα	2009

1-Κριτική του πατ. Αθανασίου Σιαμάχη.....	3
2-Προλόγισμα.....	4
3-Εισαγωγή.....	7
4. Το εσπέρας της Κυριακής των Βαΐων, 'Ο Όρθρος της Μεγάλης Δευτέρας.	12-49
Εις την είσοδον του Αρχιερέως	12
Αλληλουάριον, μετά των στίχων, μέλος Αρχαίο, αργό	13
Αλληλουάριον, μετά των στίχων, μέλος σύντομο	14
Ιδού ο Νυμφίος ἐρχεται, μέλος Αρχαίο, αργό	16
Το αυτό, σύντομο, Γεωργίου Ραιδεστηγού	19
Καθίσματα, σε αργό Ειρμολογικό μέλος	21
Τα αυτά σε σύντομο Ειρμολογικό μέλος	24
Ο Κανών, Ωδές Α, Η και Θ	26, 28, 32
Εξαποστειλάριο, τον Νυμφώνα σου βλέπω	34
Οι Αίνοι, σε σύντομο Ειρμολογικό μέλος, ήχος πρώτος	35
Αινείτε, σε αργό Ειρμολογικό μέλος, Ιαχώβου Πρωτοφάλτου	35
Στιχηρά των Αίνων	37
Κύριε ερχόμενος προς το πάθος, Δόξα...Και νυν....των Αίνων	43
Απόστιχα	44
Δευτέραν Εύαν την Αιγυπτίαν, Δόξα..Και νυν των Αποστίχων	48
Απόλυσις	49
5. Την πρωίαν της Μεγάλης Δευτέρας, η Προηγιασμένη Θεία Λειτουργία.	50-57
Κατευθυνθήτω η Προσευχή μου, μέλος Αρχαίο, Ιαχώβου Πρωτοφάλτου	50
Έτερα (δύο) σύντομα, υπό νεωτέρων Μουσικοδιδασκάλων	51
Νυν αι Δυνάμεις, Χερούβικόν, Ιωάννου Κλαδά, σε σύντμηση Πέτρου Λαμπαδαρίου	52
Το αυτό, συντηθέν υπό Πέτρου Συμεών Αγιοταφίτου	54
Γεύσασθε και ίδετε, Κοινωνικόν, Ιωάννου του Κλαδά	55
Ευλογήσω τον Κύριον, και απόλυσις	57
6. Το εσπέρας της Μεγάλης Δευτέρας, ο 'Όρθρος της Μεγάλης Τρίτης.	58-81
Καθίσματα, σε αργό Ειρμολογικό μέλος	58
Τά αυτά σε σύντομο Ειρμολογικό μέλος	62
Ο Κανών, Ωδές, Η και Θ	64,67
Εξαποστειλάριο, τον Νυμφώνα σου βλέπω	68
Οι Αίνοι, σε σύντομο Ειρμολογικό μέλος, ήχος πρώτος	69
Στιχηρά των Αίνων	70
Τού χρύφαντος το τάλαντον, Δόξα..Και νυν..των Αίνων	75
Απόστιχα	76
Ιδού σοι το τάλαντον, Δόξα..Και νυν..των Αποστίχων	80
Απόλυσις	81

7. Το εσπέρας της Μεγάλης Τρίτης, ο Όρθρος της Μεγάλης Τετάρτης.	82-140
Καθίσματα, σε αργό Ειρμολογικό μέλος	82
Τα αυτά, σε σύντομο Ειρμολογικό μέλος	85
Ο Κανών, Ωδές Γ, Η και Θ	87,89,92
Εξαποστειλάριο, τον Νυμφώνα σου βλέπω	96
Οι Αίνοι, σε σύντομο Ειρμολογικό μέλος	96
Στιχηρά των Αίνων	97
Η αμαρτωλός έδραμε προς το μύρον, Δόξα..των Αίνων.....	101
Η βεβυθισμένη τη αμαρτία, Και νυν.. των Αίνων	102
Απόστιχα	103
Κύριε η εν πολλαίς αμαρτίαις, Δόξα... Και νυν... των Αποστίχων.	
Το πρωτότυπο του Πέτρου Λαμπαδαρίου	108
Το αυτό, σε αναλυτική γραφή, επιλογή του εκδότου	115
Το αυτό, συντετμημένο, υπό του εκδότου.....	123
Το αυτό, Θεοδοσίου Γεωργιάδη, διασκευασθέν υπό του εκδότου	129
Το αυτό, συντομώτερο, εκλογή Φώτη Θεοδωρακόπουλου	134
Το αυτό, σύντομο, Φώτη Θεοδωρακόπουλου	138
Απόλυσις.....	140
8. Το εσπέρας της Μεγάλης Τετάρτης, ο Όρθρος της Μεγάλης Πέμπτης.	141-179
Αλληλουάριον, μετά των στίχων, μέλος σύντομο	141
Ότε οι ένδοξοι Μαθηταί, μέλος Αρχαίο, αργό.....	142
Το αυτό, σύντομο, Γεωργίου Ραιδεστηνού	144
Ο Κανών, Ωδές Α και Γ	145,147
Τα Καθίσματα	149
Συνέχεια του Κανόνος,	
Ωδές Δ, Ε, ΣΤ, Ζ, Η και Θ	151,153,154,156,157,160
Εξαποστειλάριο, τον Νυμφώνα σου βλέπω	162
Οι Αίνοι, σε σύντομο Ειρμολογικό μέλος, ήχος Δεύτερος	163
Αινείτε, σε αργό Ειρμολογικό μέλος, Ιαχώβου Πρωτοφάλτου	164
Στιχηρά των Αίνων	165
Όν εκήρυξεν Αμνόν Ησαΐας, Δόξα..Και νυν..των Αίνων	170
Απόστιχα	171
Ο τρόπος σου δολιότητος γέμει, Δόξα.. των Αποστίχων	175
Μυσταγών σου Κύριε τους Μαθητάς, Και νυν, των Αποστίχων.....	177
Απόλυσις.....	179
9. Την πρώιαν της Μεγάλης Πέμπτης, ο Εσπερινός και η Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου.	180-213
Κεκραγάριο, σε σύντομο ειρμολογικό μέλος, ήχος Δεύτερος	180
Στιχηρά, τα αναφερόμενα εις το νόρθρον της προηγουμένης	165-169
Γέννημα εχθρών, Δόξα.. Και νυν...των εσπερίων.....	183
Άγιος ο Θεός, του Αποστόλου	185
Δύναμις, μέλος Αρχαίο, σύντομο	186
Δόξασοι Κύριε δόξα σοι, του Ευαγγελίου.....	187
Του δείπνου σου τού Μυστικού, μέλος Θεοδώρου Χατζηθεοδώρου.....	187
Λειτουργικά, κατά την αρχαίαν διάταξιν.....	189
Άγιος, άγιος.... της Λειτουργίας του Μεγάλου Βασιλείου,	
Σε Γυνούμεν κ.τ.λ.....	190-193

Την γαρ σην Μήτραν, μέλος Αρχαίο. Ξένου του Κορώνη, τροποποιηθέν υπό Ιωάννου Πρωτοφάλτου.	193
Το αυτό συντετμημένο, υπό Θεοδοσίου Γεωργιάδη	196
Έτερο, Σωχράτη Παπαδόπουλου, σε ήχο πλάγιο του τετάρτου	197
Έτερο, σύντομο Φώτη Θεοδωρακόπουλου	199
Κοινωνικόν, του Δείπνου σου .., μέλος Γεωργίου Ραιδεστηγού	201
Έτερο, εχλογή, Φώτη Θεοδωρακόπουλου	204
Ύμνοι φαλλόμενοι εις την Θείαν Κοινωνίαν, μέλος Ηλία Πουγούνια	206
Ύμνοι της απολύσεως	213
10. Το εσπέρας της Μεγάλης Πέμπτης,	
Ακολουθία των Παθών του Κυρίου.	214-293
Αντίφωνα Α ,Β, Γ, - Κάθισμα	215,217,218,221
Αντίφωνα Δ, Ε, ΣΤ, - Κάθισμα	222,225,227,229
Αντίφωνα Ζ, Η, Θ, - Κάθισμα	230,232,234,236
Αντίφωνα Ι, ΙΑ, ΙΒ, - Κάθισμα	237,239,241,245
Αντίφωνα ΠΓ, ΙΔ, - Σήμερον χρεμάται επί ξύλου	245,247,249
Αντίφωνο ΙΕ, - Κάθισμα	250,254
Οι Μαχαρισμοί, σε ήχο τέταρτο ειρμολογικό	254
Ο Κανόνας, Ωδές Ε, Η και Θ	263,265,268
Τον Ληστήν αυθημερόν, Εξαποστειλάριο σε ήχο τρίτο.	271
Αίνοι, σε σύντομο ειρμολογικό μέλος, ήχος τρίτος	272
Αινείτε, σε αργό ειρμολογικό μέλος, Ιαχώβου Πρωτοφάλτου	273
Στιχηρά των Αίνων.	274
Εξέδυσάν με τα ιμάτιά μου, Δόξα... των Αίνων, Πέτρου Λαμπαδαρίου	278
Το αυτό, Φώτη Θεοδωρακόπουλου, κατά μίμησιν Νικολάου Σμύρνης	279
Τον Νώτον μου έδωκα, Και νυν... των Αίνων, Πέτρου Λαμπαδαρίου	280
Το αυτό, εχλογή Φώτη Θεοδωρακόπουλου	281
Απόστιχα	282
Κύριε αναβαίνοντός σου ... , Δόξα... των Αποστίχων Ιαχώβου Πρωτοφάλτου	287
Το ίδιο σύντομο, εχλογή Φώτη Θεοδωρακόπουλου	288
Ήδη βάπτεται κάλαμος, Και νυν...των Αποστίχων, Ιαχώβου Ναυπλιώτη	290
Το αυτό σύντομο, εχλογή Φώτη Θεοδωρακόπουλου	291
Εξηγόρασας ημάς, και εν συνεχεία η απόλυσις	293
11. Την πρώιαν της Μεγάλης Παρασκευής, οι Μεγάλες ώρες,	
ο Εσπερινός, η αποκαθήλωσις κ.τ.λ.	294-332
ΩΡΑ Πρώτη (Α)	294
ΩΡΑ Τρίτη (Γ)	297
ΩΡΑ Έκτη (ΣΤ)	301
ΩΡΑ Εννάτη (Θ)	304
Η αποκαθήλωσις	307
Κεκραγάριο σε ήχο πρώτο, και τα Ιδιόμελα Στιχηρά	311
Ω πως η παράνομος συναγωγή, Δόξα...των εσπερίων	315
Φοβερόν και παράδοξον μυστήριον, Και νυν...των εσπερίων	317
Το αυτό, σύντομο, Θεοδώρου Χατζηθεοδώρου	319
Εις τα Απόστιχα, τα προσόμοια σε αργό Ειρμολογικό μέλος	321
Τα ίδια, σε σύντομο Ειρμολογικό μέλος	326
Σε τον αναβαλλόμενον το φώς, Δόξα...Και νυν, των Αποστίχων	329
Απολυτίκια της απόλυσις	332

<u>12. Το εσπέρας της Μεγάλης Παρασκευής, ο 'Ορθρος του Μεγάλου Σαββάτου.</u>	333-397
Θεός Κύριος, και τα Απολυτίχια.....	333
Καθίσματα, σε αργό Ειρμολογικό μέλος.....	335
Τά αυτά, σε σύντομο Ειρμολογικό μέλος.....	337
Ο Κανόνας, «Κύματι θαλάσσης..» Ωδές Α, Γ, το Κάθισμα	339,341,343
Συνέχεια του Κανόνος, Ωδές Δ, Ε, ΣΤ,	344,346,348
Μηνολόγιον και ευθύς, Ωδές Ζ, Η και Θ	351,353,356
Τα εγκώμια του Επιταφίου σε τρεις Στάσεις.....	359
Ευλογητάρια, Πέτρου Λαμπαδαρίου, σε ήχο πλάγιο του πρώτου.	361
Ευλογητάρια, σύντομα, Γεωργίου Γέμελου	367
Εξαποστειλάριο «Άγιος κύριος ο Θεός ημών»	370
Οι Αίνοι, σε σύντομο Ειρμολογικό μέλος, με τα Στιχηρά	371
Την σήμερον μυστικώς, Δόξα... των Αίνων	376
Υπερευλογημένη υπάρχεις Θεοτόκε Παρθένε, Και νυν...των Αίνων	377
Δοξολογία, σύντομη, σε ήχο πλάγιο του Δευτέρου, Γ. Ραιδεστηνού	378
Ασματικό εις την περιφοράν «Άγιος ο Θεός», Θεοδώρου Χαζηθεοδώρου.....	382
Τον Ήλιον κρύφαντα, μέλος Αρχαίο, Γερμανού Νέων Πατρών σε σύντμηση του εκδότου	384
Το αυτό, σύντομο, Μάρκου Βασιλείου.....	393
Η διατεταγμένη ακολουθία, και η απόλυσις	383
<u>13. Την πρωίαν του Μεγάλου Σαββάτου, ο Εσπερινός και η Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου</u>	398-431
Κεχραγάριο, με τα Στιχηρά Ιδιόμελα	398
Την σήμερον μυστικώς, Δόξα... των εσπερίων	406
Την Παγκόσμιον δόξαν, Και νυν...των εσπερίων	407
'Υμνος των Άγίων τριών Παΐδων	409
'Οσοι εις χριστόν εβαπτίσθητε, με Δύναμις σύντομα.....	410
Ανάστα ο Θεός,	413
Σιγησάτω πάσα σάρξ βροτεία, Χερουβικόν, Ιαχώβου Πρωτοφάλτου.....	414
Το αυτό συντετμημένο, υπό Θεοδώρου Χατζηθεοδώρου	416
Εξηγέρθη ως ο υπνών, Κοινωνικόν, Πέτρου Λαμπαδαρίου συντετμημένο	418
Το αυτό, Θεοδώρου Χατζηθεοδώρου.....	420
Το αυτό, εχλογή Φώτη Θεοδωρακόπουλου	421
'Υμνοι, φαλλόμενοι εις την θείαν Κοινωνίαν, μέλος Ηλία Πουγούνια	423
'Υμνοι της απόλυσης.....	429
14. Πηγές και Βοηθήματα της Μεγάλης Εβδομάδος	431
15. Η επιχρατέστερη Χρονική Αγωγή των 'Υμνων της Μεγάλης Εβδομάδος.....	432
16. Πίναξ των περιεχομένων	435

ΜΙΧΑΗΛ Ν. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Δ. ΣΟΛΩΜΟΥ 15
30133 ΑΓΡΙΝΙΟ

Δερίνιο, 13 Φεβ. 2020

Μάλισταριώτας διδάκτης και ελεύθωτη,
"Χαιρετινός και ιγκινέν και ανέμως".

Με βασική χαρά και την πλήρη στήριξη
το από Καιρό αναμενόμενο περιοπτό δάστο
πόντηρια σε τη γραφή: "Η ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟ-
ΜΑΣ". Ευχαρίστηκα την αποδοχή και την
αφείσηση. Αγανακτήσαμε στην πλήρη στήριξη
διάδοματα τη πνευματική στην καρπάνη, ορηγ
η γενική τη ειδική εργασίαν με παρε-
πήδες και με επιμήκυνση ιδίαστερα.

Οι εργαζόμενοι, στηρίζεται και μάθεσην
με σημαντική γενανή το, στοποιες λανθάνουν
αξιοθαύμια την παράδοση την μεγάλην
πρωτοτάχειαν τη πατριαρχικής νόμου, παραγ-
λημά και με την επιθετικότηταν και αλληλ
πομπήν της βετεράνης και παταράτην το
παθιστούν σπόδιο, μεναδικό και στο
πραγματικό τη μέρος θεωρείται να γινε-
ται πίττει σπάνια τα προηγέρωνα ευδοκία
δια είδος το.

Για το δόρυ σανί, έγραψαν δανεζέ,
δεχδίζε, παραμάλι, τα νερά της ουχαρι-
τήσεων και τη εμπαρδίη εις ες την κατίνει
τη πνευματικό σε πόντηρα καλογάρηση
δια μετόπων χρανό... Με εποιημόν
M. Οικονόμου

Αγαπητέ Φώτη.

Έλαβα εχθές, ταχυδρομικώς, το μουσικό σου έργο «Η ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΣ» (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΥΡΙΠΠΝΟΟΝ -ΑΙΓΑΙΟ 2019), το οποίο είχες την ευγενή καλοσύνη να μού το αποστείλεις „Τιμής Ένεκεν“. Σε ευχαριστώ θερμά γι αυτό, καθώς και για τα λίαν τιμητικά προς την ελαχιστότητά μου λόγια σου στο εσώφυλλο του βιβλίου.

Σε συγχαίρω θερμά για το έργο σου αυτό. Είναι εξαιρετικό από κάθε άποψη και, θα έλεγα, το «Opus Magnum» τής πλούσιας μουσικής σου συγγραφικής δραστηριότητας και δημιουργίας.

Τα προσωπικά σου μελωδήματα στο βιβλίο σου αυτό είναι σπουδαία, ένας άριστος συνδυασμός μιας βαθιάς μουσικής γνώσης, και μιας εξαιρετικής μουσικής ευαισθησίας. Τίποτε το περιττό δεν υπάρχει στις συνθέσεις σου όλες σου οι μουσικές γραμμές άποπνέουν μια γνήσια και ωραία εκκλησιαστική μελωδικότητα και απηχούν τον μυστικό ήχο τής μεγάλης μας νεοπατριαρχικής μουσικής παραδόσεως. Τα ιδιόμελα, τα δοξαστικά, οι κανόνες (αυτό το δύσκολο συνθετικά μουσικό είδος), είναι γραμμένα με πολλή μαστοριά, για το «Αναλόγιο», για την όλη οικονομία μιας Μεγαλοεβδομάδας.

Θερμά συγχαρητήρια, και πάλι, γι αυτή σου τη σπάνια δουλειά!

Στο έργο σου αυτό, Φώτη, δεν δίστασες να αποθησαυρίσεις και άλλα μαθήματα - παλαιά και νεότερα - της Μ. Εβδομάδος, παρά το μεγάλο οικονομικό κόστος στο οποίο υπεβλήθης για την έκδοσή σου αυτή. Είναι μαθήματα που έρχονται από τους αιώνες, είναι για όλους εμάς τους επιγενομένους η μουσική μας πυξίδα και, κατά την ταπεινή μου γνώμη, έπραξες άριστα που τα συμπεριέλαβες στο έργο σου.

Καλοτάξιδο το έργο σου! Σύντομα να δούμε νέες σου δημιουργίες!!

Θεσσαλονίκη 20/2/2020

Με εκτίμηση και αγάπη
Στέφανος Πασχαλούδης
Πρωτοψάλτης

Φώτης Θεοδωρακόπουλος

Από: Athanasios Siamakis <siamakisa@gmail.com>
Αποστολή: Τετάρτη, 29 Ιανουαρίου 2020 10:04 μμ
Προς: Φώτης Θεοδωρακόπουλος
Θέμα: Re: Ευχές

Εύχαριστα γιὰ τὴν Μεγάλη ἑβδομάδα. Ξεπέρασε τὶς προσδοκίες μου. Συγχαριτήρια θερμά. Ο νῦνούμενος νὰ χαρίζῃ ύγεια σταθερή καὶ γιὰ ἄλλα πολλὰ παρόμοια ἔργα ὀλκῆς. Υμέτερος Αθανάσιος

Φώτης Θεοδωρακόπουλος

Από: Παπανικόλας φδσσ <papanikolas1@gmail.com>
Αποστολή: Σάββατο, 15 Φεβρουαρίου 2020 11:12 μμ
Προς: Φώτης Θεοδωρακόπουλος
Θέμα: Re: ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Αγαπητέ μου κ. Φώτη χαίρε εν Κυρίῳ πάντοτε και υγίαινε μετά της οικογενείας σου.
Μόλις χθές έλαβα το θαυμάσιο πόνημά σου, [Η ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΣ] και σπεύδω εν πρώτοις να σε συγχαρώ, εκ βάθους καρδίας, για το σπάνιο αυτό έργο. Πρόκειται για ένα σπάνιο μουσικό κείμενο, στολισμένο με ό,τι καλύτερο, με τα κλασσικά μαθήματα των Μεγάλων διδασκάλων της πατρώας μας μουσικής, που αντέχουν στούς αιώνες, που είναι μοναδικά και αθάνατα. Είναι ένα βιβλίο με πολύ μεγάλη επιμέλεια και μεράκι, που καθρεπτίζει την αγάπη, τον πόθο και την δίψα του συγραφέως, για την σωστή απόδοση των Εκκλησιαστικών μας ύμνων και δη των ύμνων της Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδος, που αποτελούν το αποκορύφωμα της Εκκλησιαστικής υμνογραφίας και Βυζαντινής υμνοδίας.
Κατά δεύτερον να σε ευχαριστήσω θερμά, για την κοπιάδη θυσία που κατέβαλες να έχω στα χέρια μου αυτό το βιβλίο που είναι ένα πραγματικό στολίδι που θα στολίζει την μουσική μου βιβλιοθήκη.
Εύχομαι προς Κύριον να σου δίνει δύναμη, υγεία κατ'άμφω να τον υμνείς μέχρι της τελευταίας σου πνοής και να σε αξιώσει να μας παρουσιάσεις και άλλα παρόμοια πονήματα, εμποτισμένα με την άπεραντη αγάπη σου για την ΑΘΑΝΑΤΗ, ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΥΠΕΡΒΛΗΤΗ, ΑΓΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΑΣ ΜΟΥΣΙΚΗ.

Με πολλές ευχές
Ο Ιερέας Νικόλαος Ντάβος, Εφημέριος Ιερού Ναού, Αγίου Τρύφωνος Βυτίνας.